12 పేజీలు అర్ధణా.

ప్రతి గ్రామం పత్రికల్తో నిండాలె. ప్రతిఒక్కరు చదువు కోవాలె, ఆనాడు—

జమీన్ రైతు

లోకానికి అన్నం పెట్టేది నేను-

పండితేకే నులమల మాడీ చచ్చేది నేను- —రైతు.

సంవత్సరం చందా రు 3 — పల్లెల్లో ప్రచారం లందించాలంటే ఇదే—

సంపుటము 9 | శుక్రవారము 29—4—38. - నెల్లూరు | సంచిక 16

జమీందారులు - రైతులు

గాంధిమహాత్ముని అభిప్రాయము

కలకత్తాలో గాంధిమహాత్ముడు కాంగ్రెసు వారితో యిష్టాగోష్టిగా సంభాషించినపుడు కొందరు ప్రశ్నలనడుగగా మహాత్ముడిటుల ప్రత్యుత్తరముల నిచ్చెను.

మ:—జమీందారీ పద్ధతిని అంతరింప జేయవలెనని సామ్యవాదు లందురు. దానిని సవరింపవలెనని సత్యాగ్రహులందురు. సామ్యవాదులకు సత్యాగ్రహులకును గల ముఖ్యమగు భేదమిదే.

ప్ర:—జమీందారులు నిరంకుశోద్యోగులకు వశవర్తులు. వారెల్లప్పుడును నిరంకుశులకు తోడ్పడుచున్నారు. వారు స్వరాజ్యము విరోధించుచున్నారు. అట్టివో వారి నేల తొలగింపకూడదు?

మ:—మీరు చెప్పినది నిజమే గాని వారు అసమర్థతవలన నిరంకుశులకు వశవర్తులైయున్నారు. వారి అసమర్థతను మనము తొలగించినచో వారిటుల దేశద్రోహులుగా నుండరు. వారు గూడ స్వరాజ్యముకొరకు పనిచేసెదరు. అపుడుగూడ వారు దేశద్రోహులుగానే యున్నచో వారు సహజముగానే నశించి పోయెదరు. మనము అహింసానిరతుల మైనచో మనము వారిని భీతు పెట్టము. ఇందు కాంగ్రెసు అధికారమునందున్నది. గాన మనము మిక్కిలి జాగ్రత్తగా నుండవలెను.

ప్ర:—అహింసా పద్ధతినే జమీందారీ పద్ధతి నేల తీసివేయ కూడదు?

మ:—మనము తీసివేయవచ్చును. తీసివేయగలము. కాని తీసివేయక తప్పదా? మీలో యీ లోపములున్నవి. వీటిని తొలగించుకొనుడు అని మనము జమీందారులతో చెప్పుట మంచిదికాదు. అటులచేయుట మానవస్వభావమును విశ్వసించుటయే యగును.

ప్ర:—పెరమనెంటు సెటిలుమెంటు యిటుపైని గూడ నుండవలెనా?

మ:—అది పోవలెను. రైతుల ప్రస్తుత దుస్థితికిగల కారణములను వారికి మనము బాగుగా తెలియజేయవలెను. అహింసావిధానము వాటిని తొలగించుకొను పద్ధతినిగూడ వారికి తెలుపవలెను. దౌర్జన్యపద్ధతి సుకరముగా కనబడును గాని దాని వలన పర్యవసానము కష్టము.

ప్ర:—భూమి నెవరు దున్నునో వారే దాని హక్కుదారులు కారా?

మ:—వారే హక్కుదారులు కాని జమీందారులు ధనమును సమకూర్చును, మంచిపద్ధతులను బోధింపును గాన అతనును నేద్యగాడే యగును. జమీందారులును రైతులును ఉభయులును సమానముగు భేదమున్నది. దీనిని మనము తొలగింపవలెను.

ప్ర:—ఇందులకు చాలకాలముపట్టదా?

మ:—చాలకాలము పట్టునట్లగపడు నదియే మిక్కిలి స్వల్పకాలములో నెరవేరునట్టిది.

ప్ర:—భూమిదున్ను వారికే భూమి నేలపంచి పెట్టగూడదు.

మ:—ఇది ఆలోచనలేనిపని. ఇపుడు భూమి రైతుస్వాధీనములో నున్నది కాని తన హక్కులేవో వాటి నెటుల నమలుజరుపవలెనో రైతుకు తెలియదు. నీవు భూమినివదలిపోకు, జమీందారుకు శిస్తును చెల్లింపకు అని మనము రయితుకు బోధించినచో రైతు దుస్థితి తొలగునా? ఇంకను జరుగవలసిన పని చాల హెచ్చుగానున్నది. దానిని పురు నెరవేర్చనచో తక్కినదంతయును నులభముగానే జరుగును.

ప్ర:—రయితుసంఘములకును కాంగ్రెసు సంఘములకును ఎట్టి సంబంధముండవలెను?

మ:—నేను మొదటినుండియు రయితులతోను కార్మికులతోను కలసియే పనిచేయుచున్నాను. రయితుసంఘములు ప్రత్యేకముగానుండవచ్చును. ఆసంఘములలో కార్యనిర్వాహకులుగా నుండినవారు కాంగ్రెసుసంఘములలో గూడ కార్యనిర్వాహకులుగా నుండవచ్చును. ఇపుడున్న రయితుసభలు కాంగ్రెసుసంఘములను బలపరచుకొనుటకు మాత్రమే పనిచేయుచున్నవిగాన రయితులస్థితిని బాగుచేయునిమిత్తము పనిచేయుట లేదు. రయితులను సరియైనదారిని నడిపింపి కాంగ్రెసుసంఘములను బలపరచుకొనవచ్చును గాని రయితునాయకులు రయితులను సరియైనదారిని నడిపించుటలేదు. కాంగ్రెసు మహాసభవారిచే నిర్ణయింపబడిన విధానమును మాత్రమే రయితులు నెరవేర్చుచు ఆరీతిగా వారు కాంగ్రెసుసంఘములను బలపరచుకొనుటకు నాకెట్టి ఆక్షేపణయును లేదు. వారు దొంగరిజిస్టరులను సిద్ధపరచుచున్నారు. సభలలో అల్లరులను చేయుచున్నారు. ఇది హింసజంగాని సత్యాగ్రహము కాదు.

ప్ర:—కర్తవ్యమేమి?

మ:—రయితుసభలు కాంగ్రెసుసంఘములను బలపరుపవలెను గాని బలహీనములుగా చేయకూడదు. రయితుల అభివృద్ధినిమిత్తము పనిచేయవలెను గాని కాంగ్రెసుసంఘములను బలపరచుకొనుటకు అనుచితములగు పద్ధతుల నవలంబించకూడదు. కాంగ్రెసువారి పద్ధతిని కార్యక్రమమును నెర వేర్చుచుండవలెను గాని వంచనమార్గము కాంగ్రెసు సంఘమని పేరుపెట్టుకొని నిజమైన కాంగ్రెసు సంఘమునకు పోటీగా పనిచేయగూడదు. అపుడు కాంగ్రెసుసంఘములకును రయితుసంఘములకును స్పర్ధలు చాలఅధికమగును. నిరుపేదలగు రయితులు యీరెండు తెగలకు మధ్యపడి నలిగిపోయెదరు.

నెల్లూరు గవర్నమెంటు ఆసుపత్రిలో రోగుల అనాదరణ.

[నెల్లూరు గవర్నమెంటు హెడ్ క్వార్టర్సు ఆసుపత్రికి ఒకరోగిని పిలుచుకవెళ్లిన అతని తన బావకు వ్రాసుకొనిన లేఖ.]

నెల్లూరు,
25—4—38

ప్రియమైన బావకు,

నమస్కారములు.

చాలినంత తీరిక దొరకనందున వెంటనే మీకు జవాబు వ్రాయలేక పోయినందుకు క్షమించవలెను.

మీరుచెప్పినప్రకారం ఈరోజు ఉదయం కావలిరులో తమ్ముణ్ణి నూదూరునుంచి నెల్లూరుకు తీసుకవచ్చాము. 8-30గంటకు పెద్దఆసుపత్రికి (Government Head quarters Hospital) ఆట్టాలో పోయాము. డాక్టరు ఉపద్రవ చలరావుగారు ఉండినారు. నేను నేరుగాపోయి తమ్ముడికి 2 మాసాలనుంచి పొత్తికడుపు నొప్పి వుండి, దానిమీదట వచ్చుచున్నది, అని అన్ని వినయాలు వారితో మనవిచేసికొన్నాను. వారు వెంటనే బయటకువచ్చి బండిలో పండుకొనివుండిన తమ్ముణ్ణిచూచారు. లోపలకుపోయి నన్ను పిలిపించారు. రోగిని ఆసుపత్రిలో ఉంచుతావా అని అడిగినారు. నిస్సందేహంగా వుంచుతాము అని జవాబిచ్చాను. వారు ఆసుపత్రిలో వుంచే దానికి చీటీ ఒకటి వ్రాసి యినుపపెట్టెగావుండిన యింటో చిన్న డాక్టరుగారి చేతికిచ్చారు. ఆచిన్న డాక్టరుగారు ఆచీటి ప్రకారం ఒక పుస్తకంలో వ్రాసుకొని ఆచీటీని నాచేతికిచ్చి బయట ఉండమన్నారు. బయటకొచ్చి నిలచున్నాను. యెంతసేపటికీ వారు బయటకురాలేదు.

8-30 నుండి సుమారు 10 ఘంటలయింది. సూర్యుని తీక్షణత ప్రతిక్షణం ప్రబలిపోతావుంది. ఎట్టనియెండ, తమ్ముడు బండిలోనే వున్నాడు. చెమటచేత తమ్ముడి ప్రక్కలోనిగుడ్డలన్నీ తడిసిపోయాయి. వాడికి తెచ్చిన గంజి 8 ఘం॥ లకే అయిపోయింది. దగ్గరకుపోయి వాడిగోడు వినలేకపోయాను. "అంబలిబాధ- ఇంటికి పోదాము" అన్నాడు. కడుపు భిగ్గునుండి. చేతిలో చీటీకాగితం పట్టుకొని యిద్దరు ముగ్గురు వార్డుబాయిలను (Ward Boys) విచారించాను. ఆ పని మాదికాదు మీరయ్య అన్నారు. ఆయనగార్ని కనుక్కుంటే యిదో వస్తున్నానన్నారు. మళ్లీ కనుపించలేదు. డ్యూటీవార్డులోని నర్సులదగ్గరకు వెళ్లి చెప్పుకున్నాను. బండిలోని రోగిని దించమన్నారు. దించేదానికి వీల్లేదు, కుర్చీలో కూర్చోబెట్టుకొని తీసుకపోవాలని చెప్పాను. ప్రస్తుతం యిక్కడ కుర్చీలేదు మీరు యెత్తుకొనిరాండి అన్నారు నర్సులు. నేను, బండివాడు, యింకోరు ముగ్గురంకలిసి తమ్ముణ్ణి లోపలకు పట్టుకొనిపోయి పరుపుమీద పడుకోబెట్టాము. అక్కా తిండిలేక్కడ ప్రతికారు తమ్ముడు- ఆసుపత్రిలోని ఒక్కపెద్దనిట్టూర్పువిడచాను.

12 ఘంటలయినాది తమ్ముడికి ఆహారము యేమీ యివ్వలేదు ఆసుపత్రివారు. డ్యూటీవార్డులో వుండిన నర్సుగారిని కనుక్కుంటే సాయంకాలం యిస్తామన్నారు. పరిచారిక త్వరత్వరగా పోయి దగ్గరనుండి కొంచెం పాలుగాచిపట్టుకొచ్చి ఒక చిన్న లోటాకుండలో ఇచ్చాము.

ఇంతలో (R. M. O) అక్కడి డాక్టరుగారు వచ్చి యెందుకిక్కడున్నావన్నారు. రోగి నా తమ్ముడు- లేవలేడు- కాళ్లుచేతులు కదల్చలేడు అందుచేత అవసరపరిచర్య చేయడానికి వున్నాను, అనిచెప్పాను. "ముందు డబ్బుచెల్లించి తర్వాత యిక్కడ నిలువు"మన్నారు. వారివైపు అలాగే దీనదృక్కులతో నిలబడిపోయాను. "మీకు చెప్పేది?"అన్నారు.

డబ్బుచెల్లించి రాపోతా అన్నాను తమ్ముడు. వెంటనేపోయి డబ్బు చక్కచేసి చెల్లించి మరల తమ్ముడిదగ్గర నిలబడ్డాను. సుమారు 1 ఘంట అయింది. దొడ్డికి వెళ్లాలన్నాడు తమ్ముడు. యేమి చేసేది? నేను ఒక్కడ్నే పాకీవానితో చెప్పమన్నాడు ప్రక్కరోగి. పాకీవానికోసరం ఆసుపత్రిఅంతా వెతికాను. కనుపడలేదు, తమ్ముని దగ్గర వుండిపోయాను. దారిలో R.M.O అగుపడ్డారు. వారితో చెప్పుకున్నాను. అక్కడ బెడ్ పాన్ Bed pan వుంది తీసుకొచ్చి పెట్టమన్నారు. దాన్ని యెలా పెట్టాలో నాకు తెలీదు. పాలుకువైపులా మూడా సాయంకోసం, మూరంలో ఒకరోగి పెట్టుకొని ఉండటంచూచి అలా పెట్టాను. అప్పుడు తమ్ముడు, నేను పక్క యిచ్చింది వ్రాసికొను తిక్కకుంది. అవిధంగా మూడుమూడు విరోచనాలు అయినాయి. మూత్రం

నెల్లూరు 7 పేజీ 8, 6 కాలంలో చూడుము.

ఈ గుణపాఠాన్ని భారతీయులు మరువజాలరు.

శనివారపు సుబ్బారావుగారు.

1936 లో స్పెయినులో జరిగినపార్లమెంటు ఎన్నికలలో సంయుక్త సంఘటనను పేరుతో సామ్రాజ్యతత్త్వంతోనున్న కమ్యూనిస్టు తత్వం తోనున్న కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టులు, ఏకమైరి కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టులు, కార్మిక కర్షకులతో 1934 లో నిర్బంధింపబడిన కార్మిక కర్షకులను జైళ్లనుండి వదలుతామనియూ, భూమిని కర్షకుల వశము చేస్తామనియూ, ఫ్యాక్టరీలను కార్మికుల వశము చేస్తామనియూ, ఎన్నికలలో వాగ్దానము జేసిరి. మితవాదులు కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టుల కలయికవల్ల ఏర్పడిన సంయుక్త సంఘటన వారు ఎన్నికలలో ఎవరెవరిని నిలబెట్టవలెనను దానికి వారిలోవారు వోటుపద్ధతితో నిర్ణయించి, నిర్ణయములో తేలినవారినే ఎన్నికలకు నిలబెట్టిరి. ఈ పద్ధతిలో మితవాదులు చాలామంది నెగ్గిరి. నెగ్గిన మితవాదుల కోరిక ననుసరించే సోషలిస్టులు, కమ్యూనిస్టులు, ప్రభుత్వాన్ని వదపవలసివచ్చింది ఈ ఎన్నికలు అయినవెంటనే కార్మికులు, కర్షకులు తండోపతండములుగా వెళ్లి జైళ్లతలుపులను తీసేశారు. భూమిని ఆక్రమించేసుకున్నారు. ఈ కార్మికకర్షకులు చేసినపనిని మితవాదుల చెప్పు చేతులలోనున్న సోషలిస్టుప్రభుత్వం ఆమోదిస్తూ శాసనములను గావించెను. ఈశాసనములు అయిన వెంటనే మితవాదులతో ఫాసిస్టులు ఏకమైరి. ఫాసిస్టులకు ధనికవర్గం వెనకాలనుండి ధనమును సప్లయిచేసెను. ఇందువల్ల ఫాసిస్టులు చాయకార్థంగా ఏర్పడిన సోషలిస్టు ప్రభుత్వంపై తిరగబడి 1936 నుండి నేటివరకు ఒకరినొకరు హత్య లను గావించుకొనుచున్నారు. సోషలిస్టుప్రభుత్వం స్పెయినులో ఏర్పడేసరికి అప్పటివరకున్న సైనికులలో సోషలిస్టు సిద్ధాంతాలు లేవు గాన వారు సోషలిస్టుప్రభుత్వం నెలకొన్నట్లే వినక ఎదురైరి. కార్మిక కర్షకుల చేతులలో ఆయుధాలుంటే సైనికులు తిరగబడ్డవారిని అణచివేసి సైనికశాఖనంతటిని కార్మిక కర్షకులు స్వాధీనంచేసు కొని చాయకార్థంగా ఏర్పడిన సోషలిస్టు ప్రభుత్వాన్నే బలపరచి, మితవాదులను వెనక్కు గెంటేసి, ఫాసిజము అసలే బయలుదేరకుండా జేసి వుండేవారు. ఏర్పడిన సోషలిస్టు ప్రభుత్వానికి అనుకూలంగానుండే ప్రజలే 1936 నుండి నేటి వరకు ఫాసిస్టుల దుండగాలకు ఆగుతూ పోరాడుతున్నారు.

స్పెయినులో ఎర్పడిన యీసోషలిస్టు ప్రభుత్వాన్ని అణచాలని అంతర్జాతీయ ఫాసిస్టు సంఘంవారు అనగా జపాను, ఇటలీ, జర్మనీలున్నూ, స్పెయిన్ సోషలిస్టు ప్రభుత్వాన్ని నిలపాలని అంతర్జాతీయ సంఘంగా ఎర్పడ్డ కమ్యూనిస్టులున్న అనగా ఫ్రాన్సు, సోవియటు రష్యాదేశాలవారున్నూ యత్నించిరి సామ్రాజ్యతత్వంతో వున్న ప్రజాసామాన్య ప్రభుత్వాలతో సేహ్నం కలుపుతున్న (కాపిటలిస్టు డెమొక్రసీ) యీ అంతర్జాతీయ కమ్యూనిస్టుసంఘం సరియైనబలంతో లేవంగున స్పెయినులోని సోషలిస్టు ప్రభుత్వానికి చాయకార్థంగానే సహాయం చేయగలిగెను. ఇంతకు సంయుక్త సంఘటనమనుపేరుతో సోషలిస్టు కమ్యూనిస్టులు సామ్రాజ్య తత్వంతోనున్న మితవాదులతో కలిసినందువల్లనే యిట్టిగడ్డు ఏర్పడినదని భారతీయులు బాగా తెలుసుకోవాలి.

* * *

1929 లో బ్రిటిషు పార్లమెంటునకు బ్రిటిషు లేబరు పార్లమెంటువారు బ్రిటిషు మితవాదుల సహాయంతో ప్రభుత్వాన్ని చేబట్టారు. 1929-31 లో మన భారత దేశంలో జరిగిన శుష్క సత్యాగ్రహమను పేరిట సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమునకు జరిగిన దౌర్జన్య రాహిత్య సమరంలో బ్రిటిషు లేబరు గవర్నమెంటు మన భారతీయులకు స్వరాజ్యమును యివ్వలేక పోయెను. కారణమేమన మన బ్రిటిషు లేబరు ప్రభుత్వం పేరునకేగాని బ్రిటిషు మితవాదుల చెప్పు చేతలలో నుండి నడుపవలసి వచ్చెను. ఇండియాకు స్వరాజ్యం యివ్వలేక పోయినా బ్రిటనులోని కార్మిక కర్షక ప్రభుత్వం సోషలిస్టు సిద్ధాంతములను బట్టి అయినా ఎట్టి సదుపాయములను కలిగించలేదు. అందులకుగూడ బ్రిటను లోని మితవాదులే అడ్డు తగిలిరి. ఈపైరెండు దేశములోని అంశములనుబట్టి సంయుక్తసంఘటనమను దానివల్ల సోషలిస్టు ప్రభుత్వస్థాపన కానేరదనియూ, సంయుక్త సంఘమువల్ల మన భారత దేశంలో మనపై అధికారము వహించిన బ్రిటిషు ప్రభుత్వాన్ని వదల గొట్టితే వదలగొట్ట వచ్చునననేది తెలుసుకోవాలి. సోషలిజ సిద్ధాంతములను కార్మిక కర్షకులలో బాగా వ్యాపింపజేస్తే పరాయిప్రభుత్వముపోయి, స్వరాజ్యము ఏర్పరచుకో నేటప్పుడు యీసోషలిజ సిద్ధాంతములతో ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరచుకోవచ్చును.

అబిసీనియాను ఇటలీ ఆక్రమించిన సందర్భంలో ఈజిప్టునకు బ్రిటిషువారు స్వాతంత్ర్యాన్ని యిచ్చారు. ఆస్వాతంత్ర్యంవల్ల ఏర్పడ్డ అతివాదుల పార్లమెంటును యీజిప్టులోని మితవాదులు రాజుతో కలసి సైనికశాఖసహాయం తమకేవుండునను ధీమతతో త్రోసేశారు. ఇట్లనే ఇండియాకు స్వరాజ్యంవచ్చినా ఇండియాలోని మితవాదులు, భూస్వాములూకలసి ఇండియాకు రాబోయె స్వరాజ్య ప్రభుత్వాన్ని ఫాసిస్టు ప్రభుత్వంగానే వుండేటట్లు చేస్తారేమోనని అనుకోవలసివస్తోంది. అందువల్లనే ఇండియాయొక్క సంపూర్ణస్వపరిపాలనకు ఏర్పడ్డ అఖిల భారత కాంగ్రెసుసంఘములో కార్మిక కర్షకులు విరివిగాచేరి ఆర్థిక, రాజకీయ, విజ్ఞానమును అలవరచుకొని, తగిన వాలంటియరుదళముతో బలంగానుంటే ఇండియాకు రాబోయే సోషలిస్టు ప్రభుత్వాన్ని ఇండియను ఫాసిస్టులు అణచలేకపోయారని అనుకోవచ్చును.

* * *

ప్రస్తుతము అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘముయొక్క నిబంధలనుబట్టి, జిల్లా, రాష్ట్రకాంగ్రెసు సంఘపు ఎన్నికలలో శ్రీమంతులున్ను, శ్రీమంతుల మద్దతుతో కాంగ్రెసులోని మితవాదులున్ను, కాంగ్రెసులోని అతివాదపక్షంగా నుంటున్నామని చెప్పుకొనే అధికారకాంక్షకు లోబడి కాంగ్రెసు మితవాదులున్నూ, అంతా ఏకమై, కాంగ్రెసులో అతివాదులుగనున్న సోషలిస్టులను, కార్మిక కర్షక సంఘాలవారిని వెనక్కినెట్టేయుటకు తగిన సన్నాహమంతా చేసుకొంటూనే యున్నారు. కాంగ్రెసులోనున్న సోషలిస్టులు నగరదృష్టినివదలి సంచరించుచున్నందువల్ల సోషలిస్టు సిద్ధాంతములను బలపరచే కాంగ్రెసువారిని గూడ దరికి చేర్చుకోవడంలేదు. ఇందువల్ల స్పెయిను సోషలిస్టు ప్రభుత్వానికి ఇంగ్లండులోని కార్మికసంఘమునకు పట్టినస్థితియే ఇండియాలోని సోషలిస్టులకు పట్టునేమోయను భయం కలుగడంలో ఆశ్చర్యముండదు.

గాంధి - జిన్నా

హిందూ ముస్లిము సఖ్యత విషయమున యీ నెల 28 తేది బొంబాయిలో గాంధీ, జిన్నా సంప్రతింపులు జరుగును. ఈసంప్రతింపులు గురించి గాంధిజీ యిట్లుల తెలిపెను.

"హిందూ ముస్లిముసఖ్యత నాకుప్రాణముతో సమానమైన ప్రీతికరమగు సమస్య. ఆసమస్యను గురించి నాయభిప్రాయమును తెల్పుచు నేను జిన్నా గారికి పెండటవ్రాసిన లేఖను వారే ప్రకటించియున్నారు. ఆలేఖలో నేను అంధకార నిమగ్నుడనైయున్నట్లును, జ్ఞానజ్యోతికై ప్రార్థించుచున్నట్లును స్పష్టముగా తెలిపియుంటిని........ హిందూ ముస్లిముసఖ్యతకై అజన్మాంతము సేవ చేయుదానునిగా తెల్లుచున్నాను. నాకు యౌవన దశనుండి దీనియందభిలాష కలదు. అత్యంత ముఖ్యులగు ముస్లిములను కొందరిని నేను మిత్రులుగా కలిగియున్నాను. నాకొక అత్యంతాసక్తిగల కుమార్తె గలదు. ఆమె యిట్టిసఖ్యతకొరకే జీవించియున్నది. దానికొరకే ఆనందముతో ప్రాణముల నర్పింప సిద్ధముగనున్నది......

• పరమేశ్వరుడు తన యభీప్సితముల ననేక యద్భుత విధములుగ సఫలము గావించుచుండును. పరమాత్ముడు మా యిరువురకును తెలియనిమార్గమున యీసంప్రతింపులద్వారా ఉభయ మతములకును గౌరవపూర్వకమగు రాజీ యేర్పడుటకు దారి వచ్చును. అట్టియాశతోనే నేను సమావేశమునకేగుట జూచుచున్నాను.

కాంగ్రెసు - రైతుసభలు.

గాంధిజీ అభిప్రాయము

కాంగ్రెసు, రైతుసంఘాలు స్వతంత్రంగా పని చేయుటకు అనుమతించినచో తప్పలేదు. రైతులు కాంగ్రెసుసంఘ సభ్యులుగా నున్నను తప్పలేదు. వారు మామూలు పద్ధతితో రాకతప్పదు.

నిజముగా కాంగ్రెసు పనిచేసి, రైతుసంఘాలవారు కాంగ్రెసులోనికి వచ్చినచో యిబ్బందిలేదు దానికోసం, రిజిస్టర్లు మార్చి గల్లంతు సభలుజరిపి. వాదావిడి చేసినచో హానిజనకమై నుండును.

ఇపుడు తేలవలసిన సమస్య కిసానుసభలు కాంగ్రెసును బలపరచుటకా? లేక దానిబలము క్రుంగదీయుటకా? కాంగ్రెసు పేరుతో పనిచేయు కాంగ్రెసు ప్రతికక్షపార్టీయా? లేక కాంగ్రెసును బలపరచు సంస్థయా? అనునది తేలవలెను. కేవలము కాంగ్రెసుపేరుతోమాత్రమే పెట్టుకొని పనిచేయు పోటీసంస్థయే అయినచో, దానిపని యంతయు కాంగ్రెసును క్రుంగదీయుటలోను, కాంగ్రెసుపనియంతయు దీనిని క్రుంగదీయుటలోను సరిపోవును. దానిలో కిసానులు రెంటిమధ్య నలిగిపోవలసివచ్చును.

తూ. కృష్ణా మహిళాసభ

20 తేదీన జరిగిన తూర్పు కృష్ణా మహిళాసభయందు వివాహ, వారసత్వ, వివాహవిచ్ఛేదన విషయములలో పురుషులతోబాటు స్త్రీలకు పరిసమానహక్కులను గోరుచు తీర్మానముల గావింపబడెను.

బెంగాలు రాష్ట్రంలో కాంగ్రెసువారికి ఉత్తమలిచ్చి ప్రచారము సాగించవలెనని సుభాస్ చంద్రబోసు గారు సూచించుచున్నారు.

జమీందారీ విచారణసంఘం.

(11 వ పేజి తరువాయి.)

యకరా రు 2440 లకు కాద విక్రయింపబడియున్నదనియూ, యిందువలన భూసారము ప్రశస్తముగను, శిస్తుభారము తక్కువగను, జలాధారము చక్కగను నున్నదని స్పష్టముగ నున్నదనిరి.

మునగాల యెస్టేటు

(వి. రంగారావు)

అక్కపాలెపు గ్రామరైతు వి. రంగారావు గారి సాక్ష్యము:—

1917 నుండి జమీందారువద్ద గుమాస్తాగా యుండి యిటీవల తొలగింపబడితి. 1930 లో సస్పెండు చేయబడితిని. 19 కరణాలలో 12 గురికి లెఖలు సరిగ్గా పెట్టడములేదని సస్పెండు చేయబడిరి. శిస్తులు అధికము. 1892-1900 లో ఎస్టేటు కోర్టు ఆఫ్ వార్డ్సు వారిక్రింద వుండినపుడు రెమిషను నిర్ణయమునుగురించి పట్టాలలో ఒక క్లాజు వుండెడిది. జమీందారు పెత్తనం వచ్చిన తరువాత యీ క్లాజు తొలగింపబడెను. సర్వేలో ఎక్కువ భూములు రైతు అనుభవంలో వున్నవని 1910 లో శిస్తులు హెచ్చింపబడెను. ఎస్టేటు ఆదాయం రు 125000, పేష్కసు రు 4500 సుమారుగా. జాయింటు పట్టాలబాధ అధికము. పాతపట్టాల కొన్నిటిలో మేజరు నీటివసతులు జమీందారువనియు, మైనరు జలాధారములు రైతులవనియు యున్నది. సర్వేరాళ్లు జమీందారు డిపోలలోనుండి తొలగవలెనని నిర్బంధపెట్టబడిరి. కోర్టువారు అటుల నిర్బంధించుటకు జమీందారుకు అధికారం లేదనిరి. జమీందారుకు స్వంత కమతం భూములు విస్తీర్ణముగ కలవు. ఈ భూములకు నీరు ముందుగ సప్లయి కావలసియుండుటవలన ఆయకట్టు దారులకు నష్టముగనున్నది.

ఒక చెయ్యకు మిట్టతరాము, పల్లపుతరాము అని రెండువున్నవి. మిట్టతరాము సరికి నీరుచ్చిన రైతులకు సాగుదల యిచ్చెదనని జమీందారు చెప్పెను. కాని ఆ మిట్టతరామువరకు చెర్వ నిండ నేనిండదు. అందువల్ల జమీందారు రైతులకు నీరు యిచ్చుట లేదు.

చెర్వులన్నియు జమీందారువేనట. రైతుల పశువులు నీరుత్రాగుటకు చెరువులలోనికిపోతే బందెలదొడ్డికి కొట్టబడును.

మెట్టశిస్తులు అక్టోబరు, జనవరి నెలలలోను, మాగాణిశిస్తు ఒక్కవాయిదాగా డిసంబరులోను కట్టవలెను. ఫలితాలు మార్కెటులో అమ్ముకొని శిస్తులుకట్టుటకు వీలుండులాగున అక్టోబరు, జనవరిలో గాక డిసంబరు, మార్చినెలలలో వసూలు చేయవలెను.

రైతు సంఘాలు గుర్తింపబడవలెను. దావాలు ప్రత్యేక కోర్టులద్వారాగాని, పంచాయితీ కోర్టుల ద్వారాగాని విచారింపబడవలెను.

జమీందారీలన్నియు రద్దుకావలెను. అన్ని రద్దు అగుటకు వీలుగాకపోయినను మునగాల ఎస్టేటు తప్పక రద్దుచేయవలెను.

వెంకయ్య

(మునగాల ఎస్టేటు చాకలి)

ఇతని తవాము జమీందారు లాక్కొనెను. కాని భూమినుండి అతను తొలగింపబడలేదు. సకలమైన పనులను ఇతనివలన జమీందారు చేయించుకొనుచున్నాడు. ప్రభుత్వంవారు జోక్యం కలిగించుకొనవలెనని ఇతను కోరెను.

మునగాల ఎస్టేటు అక్రమ పరిపాలన

వెట్టిచాకిరి- అత్యధిక శిస్తురేట్లు.

—x—

కాంగ్రెసు నాయకుల ప్రచారం.

వందనారి ప్రసాద రావు,
(ఆంధ్రరాష్ట్ర రైతుసంఘం.)

18-4-38 తేదీని మునగాల గ్రామములలో ప్రచారముకై కాట్రగడ్డ వెంకటనారాయణ రావు యమ్. ఎల్. ఎ. కామినేని వెంకటప్పయ్య గారు, కృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి యైన రేపాల బుచ్చిరామయ్య శ్రేష్ఠిగారు కార్య వర్గ సభ్యులైన అనుముల రామగోవింద శర్మగారు ... ఆదినమంతయూ ఎస్టేటు రైతుల పరిస్థి ... గాలించిరి. వీరి సంచారము 10 రోజు ... ఈ ఎస్టేటు యందంతటను కరపత్ర ... రా తెలియబర్చ బడుటచే ఈ నాడు ... కాంత్రేయ గ్రామములకు చుట్టుప్రక్క ... ములనుండి రైతులువచ్చి తమ కష్టాలను చెప్పుకొనిరి. ఈ ఎస్టేటు పరిపాలనయూ ... ఎస్టేట్ల పరిపాలనకన్న అధ్వాన్నముగానే ... గాని ఏమాత్రము మెరుగుకాదని ఈ ... ములో తెలిసినది.

... టు గ్రామాలు 28. సివారు గ్రామాలు 19. ... చేరిరాకు గ్రామాలు 8 పోను మొత్తం ... గ్రామాలు. 1900 సం॥లో ఎస్టేటు ఆదాయం ..., నేటి ఆదాయం సుమారు 1,80000, ... ఈ 88 సం॥లలోను 84000 పెరిగింది. ఎస్టే ... ని దుష్పరిపాలనను సహించలేక ఎస్టేటు ... 1800 మంది 30-1-1930 లో మునగా ... మాశేశమైరి. అప్పటి శాసనసభా సభ్యు ... (ప్రస్తుతం ఒరిస్సారాష్ట్ర ప్రధానమంత్రియూ) శ్రీ విశ్వనాథదాసుగారు అధ్యక్షత వహిం ... జమీన్ రైతు పత్రికా సంపాదకులగు వెంక ... నారాయణగారు, జిల్లా రైతు సంఘ కార్య ... లగు శంకర వెంకట్రామయ్యగారు, జగ్గయ్య ... వాస్తవ్యులు అప్పారావుగారు మొ॥ ప్రము ... సభకు విచ్చేసి ఉపన్యాసముల నొసంగిరి. వివరములన్నియూ అనాటి "స్వరాజ్య" ... ఆంధ్రపత్రిక" "శతఘ్ని" మొ॥ పత్రికలలో ... ముగా ప్రకటింపబడెను. అప్పుడే మునగాల ... సంఘము ఏర్పడి రైతులకష్టాలను ... టకై కార్యక్రమము ఏర్పరచ ... ' డి 2-2-30)

... ఈ సంచలనమును అరి ... పొగడుటకై ఎస్టేటు ... సాగించిరి. నడిగూడెం ... ఫోటోను బహిర్గత ... మంచిలి సత్యనారా ... డెను. బెజ ... బహిరంగ ... ను, నేటి ... న అయ్య ... సహాజ ...

కాని సరిగ్గా ఇదేసమయంలో అనగా తే 22-2-30 దిన ఎస్టేటు రైతులందరును కలిసి ఈ వేడుకను నిరసించుటకై సమావేశమైనారు. ఢిల్లీ శాసనసభా సభ్యులును నేటి రివిన్యూమంత్రి యైనట్టి టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులుగారు ఈ బహిష్కారసభకు అధ్యక్షతవహించుటకు అంగీక రించారు. కాని ఆఖరుదినాంతరములచే రాలేమని తర్వాత తెలియబర్చినారు. పిమ్మట డి. టి. రావు గార్ని ఆహ్వానించగా వారునూరారు, రాజాగారి గౌరవార్థం జరిగిన సభకు నడిగూడెం వెళ్ళారు. చివరకు నోరి వెంకటేశ్వర్లుగారి అధ్యక్షతను సభ జరిగెను. రైతులు 3000 పైగా హాజరై రాజా గారిఫోటో బహిర్గతమునకూర్చిన బూటకాన్ని ఖండించిరి. సభలో ఈ క్రిందితీర్మానములు ఏక గ్రీవముగా ఆమోదింపబడెను.

"బెజవాడ సబ్ కలెక్టరు గారి హెడ్ గుమాస్తా యులమంచిలి సుబ్బయ్యనాయుడుగారి తమ్ముడున్ను నడిగూడెంలో డాక్టరుగానున్న యుల మంచిలి సత్యనారాయణ చౌదరిగారు మునగాల రాజాగారిఫోటో నడిగూడెం హాస్పటలులో బహిరంగపర్చు ఆర్భాటమంతయు కేవలము బూటకమని ఈసభవారు విశ్వసించుచున్నారు."

"మునగాల జమీనురయితులను పలువిధముల పీడించి కష్టములపాలు చేయుచున్న మునగాల రాజా శ్రీ నాయని వెంకటరంగారావు బహద్దర్ జమీందారుగారి పరిపాలన రైతులు భరింపజాల కున్నారని ప్రభుత్వమువారు వెంటనే సదరు కష్టములను తొలగించవలసినదని యీ సభవారు మద్రాసు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు"

నడిగూడెంలో వేడుకకు సుమారు 15 మందికన్న ఎక్కువ హాజరుకాలేదన్న విషయమే ఆ వేడుకను జమీన్ రైతులందరును సంపూర్ణముగా బహిష్కరించినట్లు వెల్లడిచేయుచున్నది. ఒక చిత్రమేమనగా ప్రజలందరును బహిష్కరించిన సభకు కాశేశ్వరరావుగారు వెడలి అక్రమపరిపాల నడుపు రైతులచే నిరసింపబడ్డ రాజాగారిని పొగ డుట. ఈ వివరములన్నియు "స్వరాజ్య" ...

"జమీన్ రైతు" పత్రికలలో ప్రకటింపబడినవి. స్వరాజ్య (తే 27—2—30)

ఇదిజరిగిన వారంరోజులకు అనగా 2-3-1930 తేదీన టంగుటూరు ప్రకాశంపంతులుగారు మున గాలఎస్టేటుకు విచ్చేసి రైతుల దుర్భరపరిస్థితులను స్వయంగా వీక్షించినారు. వేయిమంది రైతులు మునగాలకువచ్చి, ప్రకాశంగారికి తమకష్టములను చెప్పుకొన్నారు. పంతులుగారు వాటినన్నిటిని విచారించి వాటినివారణకై శాయశక్తుల పాటు పడెదమని చెప్పినారు ("స్వరాజ్య" తే 5—3—1930)

రైతులసభకు ఎస్టేటువారు ఎక్కడా స్థలం ఇవ్వకుండాచేసిరి. మూడు ప్రదేశములలో రైతులు సభచేయుటకు ప్రయత్నించి, విఫలులై చివరకు ట్రావిలర్సు బంగళాలో జరిపినారు. రైతుల సభలో పాల్గొన్నారని రాజాగారు రిపోర్టుచే యుగా కలెక్టరుగారు రేపాల హెడ్ కరణంగా రిని, కర్విరాల, కలకోవ కరణములను 11 మాస ములు సస్పెండుచేసిరి. దరిమిలా కలకోవ కర్ణం గారిని డిస్మిసుచేసినాతక్కిన వారిని సస్పెన్షను నుండి తొలగించిరి. పిమ్మట ఆకుపాముల కర్ణం గారిని 18 మాసములు సస్పెన్షనులోనుంచి ఆప్పీ లుపై రిమూవుచేసిరి. వీరి కొమారులకునైనా కర ణంలు ఇవ్వబడలేదు. దర్మిలా మొత్తం 5 గురు వారసులు దావాలువేసి కరణీకములను సంపాదిం చుకున్నారు.

కొన్ని ఏండ్ల క్రితం కరివిరాల మాదిగలకు రాజాగారికి వచ్చిన దావాలలో మాదిగలే గెల్చారు. దానిపై జమీందారు కినుకవహించి వారిని సాధించుటకై పనులనుండి మాన్పించి, పోటీగా గోపాలపురం, బృందావన పురములనుండి మాదిగలను తెప్పించారు. రైతులపై ఒత్తిడితెచ్చి మాదిగలచేత పనిచేయించుకోనుటను మాన్పించు టకు ప్రయత్నించినారు. ఈ బాధలను భరించ లేక మాదిగలు నైజాం వెళ్ళిపోయి తిరిగి ఇటీవలనే ఇండ్లకు చేరుకున్నారు. ఇప్పుడైనను పగలల్లా నైజాములో పనిచేసికొంటూ రాత్రిళ్లు ఇంటికి వస్తూవున్నారు.

మునగాలవద్ద 150 ఎకరాల చెర్వువున్నది చెర్వులోని నీరు మానిక తూము (రెండుతూము లలో పైది) క్రిందివంతా జమీందారు గారిది. అది మునలి తూముద్వారా (క్రిందితూము) బైటికి పోతుంది. దుంటపైగా వస్తేనే రైతులకు సాగుకై నీరు ఇవ్వబడుతుంది. ఆ పార్లు నీరైనా జమీం దారు, రైతులు ఇద్దరు ఉపయోగించుకోవచ్చు సాధారణంగా తన నీటిని జమీందారు రిజర్వుగా ఉంచుకొని, పార్లు నీటిని మాత్రమే తన సాగుకు

ఉపయోగించుకొంటూ రైతులకు ... చేస్తున్నారు. ఇదివరలో అనగా సుమారు ... క్రితం చెర్వు పెద్ద మరమ్మతులు చేయుకై ... వద్ద ఎకరాకి రు 2 చొ॥ ఖుష్కుల క్రింద వ... కేసినారు. చిన్న మరమ్మతులు రైతులే స్వయ ... చేయించుకొనేవారు కాని నేడు ఏమరమ్మతు ... లేవు ఆచెర్వుక్రింద రాజాగారి స్వంత కమ ... భూమి 1908 కి పూర్వం 100 ఎకరాలుం... గుకు కష్టమై రైతులు విడుదల పెట్టుకున్నందున మూలంగా కలిసిన భూమితో నేడు అది 180 ఎకరాలు. ఇది ఎస్టేటు పూర్వగాథ ఇంక నేటి గాథ.

పైచెర్వు లోతట్టుభూమి 100 ఎకరాలు మెట్ట సాగుకై కొంతమందికి కవులుకు యిచ్చి నారు. కొద్దిగా మాగాణికూడా సాగుచేయబడు తోంది. మానికతూముపై నీటితోకూడా ముందు గా జమీందారుగారి సాగు పూర్తి అయితేగాని రైతులు సాగుచేసికోరాదు. ఈబాధ పడలేక రైతులు కుంటలుత్రవ్వి ఏతములతో గాని మోట లతో గాని నీటిని తోడుకొని సాగుచేసికొంటు న్నారు. ఒక్కొక్కకుంటమీద 7, 8 ఏతాములు గాని మోటలుగాని ఉంటాయి. ఒక్కొక్క దాని విస్తీర్ణము సుమారు 50 సెంట్లు ఉంటుంది. కాని ఎస్టేటువారు ఆ విస్తీర్ణాన్నికూడా కల్పి శిస్తులను వసూలుచేస్తున్నారు.

వెట్టిచాకిరి చెయించుకొనుట సరిసరి. రైతుల సేద్యంకన్న ముందుగా ఎస్టేటువారికి పూర్తికా వాలి. రైతులంతా తమనాగళ్లను కట్టి దుక్కి దున్ని పెట్టాలి. కూలీలందరు ముందుగా ఎస్టేటు పనులు పూర్తిగానిదే రైతులు పనులకు వెళ్ళ కూడదు. రైతులిచ్చే కూలికన్న ఎస్టేటువారు ఇచ్చేకూలి తక్కువ, శాడవాయువద్ద దేవాలయం కట్టబడుచున్నది. ఎస్టేటులోని దాసర్లంతా వం తులప్రకారం వచ్చి అక్కడ వెట్టిచేయాలి. ఒక్కొక్కదాసరి 5 రోజులు చేయాలి. లేదా తనఖర్చునైన రోజుకూలిని నియోగించాలి. ఈ విధంగా అగ్రంటుపనులున్న దాసర్లు రోజుకు 0-2-0 యిచ్చి మాదిగలను తమబదులు పనిచేయు టకై వదిర్చి వెళ్లుతూవుంటారు. వెట్టికిగాను ఎస్టే టువారు ఇచ్చేది రోజుకు ½ సేరు బియ్యం. ఆ బియ్యాన్ని స్థానికవర్తకులవద్ద అమ్మితేవచ్చేది 0-0-6 (ఆరుపైసలు) సాధారణంగా వెట్టిచేసే చేసేదాసర్లు రాత్రింబగళ్లు అక్కడనేవుండాలి. కాని వారిదరులు కూలికివచ్చే మాదిగల ఎక్కువదగ్గ రలేయుగుటచే రాత్రిళ్ళు ఇళ్ళకుపోతూవుంటారు. చీకటితో పని ప్రారంభించి రాత్రి చీకటిపడే దాకా ఒక్కొక్కప్పుడు రాత్రి 10 గంటల దాకా పనిచేస్తూవుండాలి. మధ్య 12 గంటలు 1 గంటకు మధ్యమాత్రం భోజనాని కి విశ్రాంతి. అప్పుడుకూడా నారతియ్యటం, రాళ్ళుచేసటం మొ॥ పనులుచేయాలి. ఈవిధంగా వెట్టికి మాది గలు, దాసర్లు, వడ్రంగులు మొ॥వారు చేస్తున్నా రు బండలు బ్రద్దలుకొట్టించడం నాతులు చెరువు లకుగాను రాళ్ళుతోలించటం మోయించటం స్వంతకొద్ది గోడలకు మట్టి మోయించటం లకు పనులు ...

* కార్షిక కర్షకులు సుఖపడాలంటే *

జమీందారీపద్ధతి పోవాలి.

గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు

[16–4–38 తేది జరిగిన తిరువూరు రైతుమహాసభ ఆహ్వాన అధ్యక్షులు గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు తమ ఉపన్యాసమందు జమీందారీల గురించి తెల్పిన విషయములు.]

మన భారతదేశము దాదాపు సగభాగము జమీందారీ యస్టేట్లతో నిండియున్నది. జమీందారులకు సివిలు, క్రిమినల్ అధికారములు తప్ప రైతులపై ఇతరవిధ్య సంబంధమగు అధికారములు నిరంకుశముగ గలవు. జమీందారీ రైతులస్థితి పూర్వకాలమున మిక్కిలి సుఖకరముగ నుండెడిది. పూర్వపు జమీందారులు దురాశపరులు గాక ధార్మికులై ప్రజల తమబిడ్డలవలె ప్రేమించుచుండెడివారు. రైతుల కష్టము తమ కష్టముగ ఎంచుచుండెడివారు. శిస్తులు చాలతక్కువగ నుండెడివి. ఇతర నిర్బంధములేవి లేకుండెడివి. పాడిపంటలతో పరమానందభరితులై యుండెడివారు.

ప్రస్తుతకాలమున జమీందారుల ఎస్టేట్లరైతుల స్థితి మిగుల దుర్భరముగనున్నది. శిస్తులు ఎన్నియోరెట్లు పెంచబడినవి. ధరలు తగ్గిన ఈకాలమున పండినపంటంతయు శిస్తులకు చాలుటలేదు. ఖర్చులు పెరిగినవి. అందుకు అప్పులు చేయవలసివచ్చుచున్నది. అన్యాయముగా ఆపబడి అందుబాటులో నుంచుటకు రైతుకెట్టి స్వాతంత్ర్యములేదు. దబ్బిచ్చినను జమీందారుల దయచేతనున్న భరింపవలసినదే కాదు. సాముదాయకపు భూములగు పోరంబోకులు, డొంకలు, గోభూములు, చెరువు [illegible] భూములుకూడ జమీందారులచే స్వకీయముగ ఆక్రమించబడినవి చెరువు క్రిందనున్న [illegible] గోప్యార్[illegible] [illegible] భూమి [illegible] [illegible] [illegible] కాలము [illegible] కల్పింపబడి [illegible]

పొందుకష్టములు యుగాంతమున కొరవాడి వర కము అనుభవించు పాపాత్ముని కైనలేవు. వారికైన కొంచెము శాంతియు స్వేచ్ఛయు కలుగును. మన దేశమున హిందూరాజులు, మహమ్మదీయ పాదుషాల కాలమున జమీందారులున్నట్లు చరిత్రాంశములు గలవు గాని వారు ఇప్పటి జమీందారులవలె ప్రజల పీడించుచుండినట్లు గాన్పింపదు. రాజులు జమీందారులను ఎందుకు సృష్టించిరి అనుప్రశ్న ఉదయించుచున్నది. రాజాపక్షమందు శిస్తులు వసూల్లుచేయుటకును యుద్ధములు సంభవించునపుడు రాజులకు సహాయ్యపడుటకును జమీందారులు సృష్టింపబడి వారిమనుగడలే ఇందుకు ప్రత్యుత్తరము.

ఈ ఆంగ్ల ప్రభుత్వమునందును ఈ జమీందారీపద్ధతి నిరంకుశముగ సాగుచున్నందుకు కారణ మేమిటో గనుగొందము. మొదట ఈస్టిండియా కంపెనీవారు మనదేశమును సర్వముగ స్వాక్రమించి పరిపాలించుచుండినపుడు పూర్వరాజుల సిద్ధాంతమునే అనుసరించి జమీందారీపద్ధతిని స్వీకరిత ప్రతినిధ్యముగ చేసి కాపాడిరి. కొంత కాలము జమీందారులు కంపెనీవారిపక్షమందు ప్రజలనుండి శిస్తులను వసూల్చేయు ఏజంట్లుగా మాత్రము ఉండిరి. అందుకు ఆదాయమునందు మూడవవంతు ప్రతిఫలముగ పొందుచుండిరి.

కాని క్రమముగా 1802 సంవత్సరమున లార్డు క్లైవు దొరగారు చెన్నరాష్ట్రి గవర్నరుగానున్నపుడు చెన్నరాష్ట్రములోని ఈ వసూళ్ళఏజంట్లకంతటికి శాశ్వతసన్నదులిచ్చి జమీందారీ బిరుదముల నొసంగిరి. అప్పుడు ఏయే ప్రదేశములందు ఏయే ఏజంట్లు ఎంతెంత శిస్తు వసూళ్ళుచేయుచుండిరో అందు మూడవవంతు సిద్ధాంతముల ననుసరించి పేష్కషు నిర్ణయించిరి. రైతుల కేవిధమైన కష్టములు కలిగింపక తమబిడ్డలవలె కాపాడవలయునని ఆసన్నదులయందు నిరూపింపబడియున్నది. జమీందారుల లోపముచే ప్రజలకు కష్టములు కలిగినప్పుడు అది దుష్టపరిపాలనముగా భావింపబడునినియు సవరింపబడియున్నది. అప్పుడప్పుడు దొరతనమువారు శాయునట్టములకు జమీందారులు లోబడి నడచుకొనవలెననియు సూచింపబడియున్నది.

ఇప్పటికి జమీందారులు పై సిద్ధాంతనిర్ణయముల నెంతమాత్రము పాటింపక స్వేచ్ఛగా శిస్తులను పెంచుటయు అడవుల నాక్రమించుటయు సాముదాయకపు భూములన్నింటిని సంపూర్ణముగ స్వాంతము చేసుకొనుటయు, ప్రజల [illegible] పెట్టుటయు, రైతు మొరలాలకింపకుండుటయు, అలకించినను అవమానాలను చేయుచుండుటయు మున్నగు భరింప శక్యముగాని అవ [illegible] [illegible] [illegible] గావించుచు [illegible] [illegible]ములు, అనాచ్యమ [illegible] [illegible] సంగిన

మున్నగు పైనలుచేయుంగ పశువు లంభోయుని అరచుచు ఆకాశమునంటు జూచుచు పరితపించుచుండ పాపమునకు భోగలాలసులై మిద్దెల మేడలయందు విలాస కాలక్షేపముల హాయిగా సుఖించుట అమానుషకృత్యముకాదా? అపాద్యమును గాదా! చెరువుకట్టలపై ప్రమాదవశమున పశువులు నడచినపుడు నిర్బంధించుట అమానుష్యముగాదా! తమబిడ్డలవంటి రైతులపై పగసాధించుటకై అక్రమ వ్యాజ్యములు సృష్టించి కష్టపెట్టుట అమానుష్యముకాదా? ప్రతియూరను స్వంతకమతముల నిర్మించి గ్రామములలోని మంచిభూములన్నియు ఆక్రమించి రైతులపశువులు కోళ్లు బిడ్డలు స్వేచ్ఛగా తిరుగుటకు నిర్బంధముల గల్పించుట అమానుష్యము కాదా? ప్రజలు స్వేచ్ఛగా అనుభవించుటకు ప్రకృతిచే సృష్టింపబడి పెంచబడిన అడవుల నరికట్టి అడవివస్తువుల నమ్ముకొనుట అమానుష్యము గాదా?

ప్రజానురంజకము కాని ప్రజల హితకారము లేని హానికరమగు ఈ జమీందారీపద్ధతి మనదేశమున నికముగ నుండవలయునా? అంతరింపవలయునా? అను ప్రశ్న కొంతకాలమునుండి దేశీయుల ముఖ్యముగ త్యాగమూర్తులగు కాంగ్రెసు నాయకుల నాందోళపరచుచున్నది. అధికసంఖ్యాకులు జమీందారీపద్ధతి అంతరించినగాని కర్షక కార్మికులకు సౌఖ్యము గలుగ నేరదని భావించుచున్నారు. ఇది సత్యమే. దీనిని నేనును అంగీకరించుచున్నాను. కాని ఇది వెంటనే సాధ్యమగునా యని కొందరు సందేహపడుచున్నారు. సాధ్యమగుననియే నాతలంపు. అందుకు జమీందారులకు ఈస్టిండియావారొసంగిన సన్నదులును, తరువాత గావింపబడిన చట్టములును బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు తమ పరిపాలనకాలమున తొలగించి తమ స్వాధీనము చేసికొనియున్న కొన్ని జమీందారీ యస్టేట్ల స్థితియును, అవకాశము నొసంగుచున్నవి. ఆకాలమున శిస్తుల వసూల్లుచేసికొనలేని ఈస్టిండియా కంపెనీవారు నియమించుకొనిన ఈవసూళ్ల ఏజంట్లు ప్రజాప్రతినిధులచే పాలింపబడును సకల సౌభాగ్యములును, సమర్థతయునుగల ఈప్రభుత్వమునందు ఈవసూళ్ల ఏజెంట్ల అవసర మెంతమాత్రమును లేదనియే నాభావము. వీరు నాటనుండి నూటముప్పదిరెండు సంవత్సరముల నుండి నిరంకుశముగా స్వేచ్ఛగా అనుభోగము చేసియుండిరి. అయిదువేల రూపాయలు పేష్కషు కట్టు ఎస్టేటునందు డెబ్బదివేల రూపాయలును,

మూడులక్షలు పేష్కషు కట్టు యస్టేటునందు [illegible] వరకుల రూపాయలును, ఇట్లే ఆనేక [illegible] యందు ఆనేకవిధముల అపారధనమును [illegible] [illegible] ఐశ్వర్యవంతులై కులకుచున్నారు. [illegible] [illegible] కొందరు అంతఃకలహములచేతను దు[illegible] [illegible]చేతను రయితులపై అక్రమ వ్యా[illegible] [illegible]చేతను ఇట్లు సంపాదించిన ద్రవ్య[illegible] [illegible] దరిద్రులై కష్టపడుచున్నారు. [illegible] [illegible]. ఏదియెట్లున్నను ఇప్పటికి వీరి [illegible] [illegible] విశ్రాంతి నొసంగుట [illegible] [illegible] కర్తవ్యము. అప్పుడువారును [illegible] సుఖింపగలరు. ప్రజలును సుఖులై [illegible] సుఖముగ నిద్రింపగలరు. వారి కష్టములును [illegible].

ప్రస్తుతము వీరిని తొలగించుట సమంజసము కాదని తోచినయెడల ఏసిద్ధాంతముల ననుసరించి శాసనముచే వీరి నిరంకుశాధికారముల తొలగింపవలయునో దానిని గనిపెట్టుబాధ్యత ప్రభుత్వము వారిదియైయున్నది. అందు కిప్పటి కాంగ్రెసుప్రభుత్వమువారు విచారణసంఘమును నియమించినయున్న విషయము ప్రజలకందరికి తెలిసినదే. [illegible] [illegible]త్వము ముందు గావింపనున్న జమీందా[illegible] [illegible] చట్టమునందు ఈదిగువ సవరింపబడిన [illegible] [illegible] కల్పించినగాని ప్రజలకు మేలుక[illegible] [illegible] దృఢముగ మనవిచేయుచున్నాడ.

1. మెట్ట, పల్లము, మొదలగు భూ[illegible] శిస్తులు సర్కారు రైతువారీ గ్రామము[illegible] భూములతో సమానముగా నుండవలెను.

2. అరణ్యములు, పోరంబోకులు, [illegible] ములు, యిదరభూములు మున్నగు గ్రామ[illegible] దాయకపు భూములయందు ప్రజలకు స్వే[illegible] ధనము ఉండవలయును. పశువుల పుల్లరి [illegible]ంప, కట్టె, మొదలగునవి తెచ్చుకొనుటకు [illegible] ముగాని ఉండకూడదు. సాముదాయకపు భూ[illegible] లన్నియు గ్రామపంచాయతీల పరిపాలనయం[illegible] కలయును.

3. చెరువులయందు గ్రామస్థులపశువుల [illegible] త్రాగుటకు స్వాతంత్ర్య ముండవల[illegible] చెరువుకట్టలపై పశువులు నడచుటకు [illegible] ఉండవలయును. చెరువుకట్టలయందలి గడ్డి [illegible]కొనుటకు రైతులకు హక్కు ఉండవలయును.

4. జలాశయములన్నియు గ్రామపంచా[illegible] స్వాధీనమందుండవలయును. వాని మరమ్మ[illegible] లు మొదలయినవి పంచాయతీలవారే చే[illegible] వలయును. మరమ్మతు ఖర్చులు జమీందా[illegible] భరించవలయును. రయితుల భూములకు [illegible] యుతిలో నీటిని పంచిపెట్టవలయును.

దీనితరువా 9 పేజి 4 కాలంలో చూడుడు

జీవామృతము

రుచికరమైన ఈషరబత్ యొక్క ప్రతిమ్మక బలాన్ని ఇ[illegible]
ఇస్తుంది. ఉక్కు గుణముగల అపూర్వమైన [illegible]
తయారు చేయబడింది. మేధాశక్తిని, [illegible]
వృద్ధిచేసి బలహీనత చెందిన నరము[illegible]
చేసూర్చును. శాశ్వత ఫలితముల నొస[illegible]
షా పు లలో [illegible]
ఉత్పత్తి [illegible]
ఆగ్నుహోత్రా[illegible]

జమీందారీ విచారణ సంఘము వారు గ్రామ సభలో సాక్ష్యము నిచ్చుటకు 20 రోజు నుండి ప్రారంభించిరి. వివరములిచ్చిన సాక్ష్యము యివ్వబడెను.

గంపలగూడెం ఎస్టేటు

(కొల్లి బుచ్చయ్య)

గంపలగూడెం ఎస్టేటు చిట్యాల గ్రామ రైతు కొల్లి బుచ్చయ్యగారి సాక్ష్యము:—

శిస్తుభారమధికము. మాగాణి శిస్తు రు 10 నుండి రు 14 వరకును, మెట్టశిస్తు 6 అణాలు మొదలు రు 5 వరకును కలదు. పంటలు శిస్తులకే చాలవు. ఈ గ్రామములో జమీందారీ శిస్తు అంత అధికముగా వుండగా, యితర గ్రామములో వుండు గవర్నమెంటు భూములకు శిస్తు రు 3 నుండి రు 4 వరకు మాత్రమే. 1307 ఫసలీలో 886,887 మెయిర్లవుండిన శిస్తురేట్లు రు 3-8-0, 4-8-0 లు 1328 ఫసలీకి రు 10 లకు హెచ్చించబడినవి.

లక్ష్మీపుర గ్రామములో 1278 లో రు 540 లుండగా, 1807 నాటికి రు 1988 లకు పెరిగెను.

మరొక చోట 1278 లో రు 5-8-0 లుండినది 1810 ఫసలీకి తరము మార్చబడి రు 11 లాయెను.

పుల్లెడిగోను అనుదానికి 1807 ఫసలీలో శిస్తు రు 3 లుండగా, 1241 నాటికి రు 39 లకు హెచ్చెను.

చెర్వుకోతను రైతులే చేసుకొనుచున్నారు. జమీందారుల్లు యేలాటి సౌకర్యమును యివ్వ బోవుటలేదు.

ఒక చెర్వుకు రు 2000 లకు రిపేరు చేసి దాని క్రింద కట్టిన కొత్త ఆయకట్టుకు రు 12 శిస్తు విధించెను. రైతులు యీ అధిక శిస్తులు యివ్వజాలకపోగా నీటిసప్లయి తొలగించబడెను.

1807 ఫసలీకి పూర్వం రెమిషన్ ఆచారముండెను గాని యిప్పుడు రెమిషనేమిటో రైతులకు తెలియదు.

స్వంతకమతాలక్రింద బలవంతముగా రైతుల భూములు లాక్కొనబడినవి.

జాయింటు పట్టాలకలన భాధలు అనేకములు పరిష్కారము జరుగలేదు.

మెట్టశిస్తు గాక పైరువారి శిస్తులు, మళ్లీ ఆ గ్రామములో వసూలుచేయబడు పైర్లవారీ శిస్తు విషయం హైకోర్టువారు యొక్క యీ శిస్తులు అగ్రమమైనవని తీర్పు యివ్వబడియుండినప్పటికిని యింకను అన్ని గ్రామాలలో వసూలు చేయబడు చున్నవి.

1889 లో పారంభోకు అని నిర్ణయించబడిన 1858 యకరాల పేరు జమీందారు స్వంతకమతంక్రింద సాగుబడుచున్నవి.

ఉయ్యూరు ఎస్టేటు

కృష్ణజిల్లా ఉయ్యూరు ఎస్టేటు యనమదల గ్రామ రైతు పి. లక్ష్మీనరసింహారావుగారి సాక్ష్యము:—

1801 లో 10 అణాలనుండి రు 1-4-0 వరకుండిన మెట్టశిస్తు యిప్పుడు రు 3-12-0 లకు పెరిగినవి.

బత్తులవారిగూడెం అనే గ్రామములో 1801 ఫసలీలో మాగాణిరేటు రు 3 నుండి రు 8 వరకుండగా, యిప్పుడు రు 12 లు అయినది. ఇదేవిధంగా జక్కిరెడ్డిగూడెం గ్రామ రేట్లుకూడా పెరిగినవి.

1897 లో బత్తులవారిగూడెం గ్రామ పోరంబోకు చెరువు రు 7 లుండెను. జమీందారు పోరంబోకు చెరువు పేరిట ... మనూరు రు 600 లు ... యున్నాడు.

జమీందారీ విచారణ సంఘం.

అధికశిస్తురేట్లు- చెర్వుల అబందరలు- ఆయకట్టులు పెరుగుట- పైరువారిశిస్తులు- జమీందారుల దౌష్ట్యములు.

సర్వెంట్సు ఆఫ్ ఇండియా రూరల్ సెంటర్

సర్వెంట్సు ఆఫ్ ఇండియా రూరల్ సెంటర్ దాక్షారాములో వుండు కె. జి. శివస్వామిగారి సాక్ష్యము:—

కాంగ్రెసు కేవలము జమీందారులను తొలగించవలెను. జమీందారీలను రద్దుచేయుటవలన యింతలో న్యాయమైనట్టి ఆక్షేపణ యేమియు లేదు. జమీందారులేయని చెర్వుకిపేర్లను గవర్నమెంటువారు చేయించవలెను. రైతులు చెల్లించు శిస్తు మూడు ఆ ఫసలీకి చెల్లుచేసుకొనబడి మిగిలినది బాకీలకు చెల్లుపెట్టుకొనబడవలెను.

జగ్గంపేట ఎస్టేటు

(డి. నారాయణరావు)

జగ్గంపేట ఎస్టేటు దివానుగారగు డి నారాయణరావుగారి సాక్ష్యము:—

పంటలధరలు హెచ్చినకొద్దీ శిస్తులు హెచ్చించబడెను. పర్మనెంటు సెటిల్మెంటు నాటికన్న పంటల ధరలకన్న నేడు 2½ రెట్లు అధనముగానున్నవి. పంటలు నిజంగా లేనప్పుడు భూములధరలు పడిపోవాలగాని అటులలేదు. భూములకు మంచి ధరలుకలవు. కొన్నిచోట్ల గవర్నమెంటు రేట్లు జమీందారీల రేట్లలో సగముగనున్నవి.

ఈ ఎస్టేటులో 1848, 46, 47 ఫసలీలలో దయాదాక్షిణ్యములు చూపి రెమిషన్ యివ్వబడెను. కాని రెమిషన్ యిచ్చుట తప్పనిసరిగ ఒక పద్ధతిగ నిర్ణయించవలసినచో సెటిల్మెంట్ తగ్గించవలసి వుండును. వసూలు పంచాయితీలకు అప్ప చెప్పకూడదు. రిపేర్లు ప్రభుత్వంవారే చేయించుటకు భూసంగ్రహాదులు. రిపేర్లకని కొంతమొత్తము ప్రత్యేకింపబడవచ్చును.

గంపలగూడెం

(కోటగిరి జగన్నాధరావు)

గంపలగూడెం ఎస్టేటు మైనరు ప్రొప్రయిటరు గారిగ్డియను కోటగిరి జగన్నాధరావుగారి సాక్ష్యము:—

లక్ష్మీపురం గ్రామములో రు 25 వేలు ఖర్చు పెట్టి కొత్తచెర్వు కట్టబడెను. ఈ పాయదల్క్రిందికి వచ్చిన భూములకు మాత్రము రు 12 రేటు విధింపబడెను. చెర్వులసంఖ్య రెండింతలైనది. ప్రతి గ్రామమునకు వెళ్లి విచారించుచున్నాను. గంపలగూడెం గ్రామ చెర్వుకు 1927 లో రు 1700 రిపేర్లకై ఖర్చుచేయబడెను. ప్రతి సంవత్సరం చెర్వుల రిపేరు చేయనవసరం వుండదు. రైతుల యిష్టము మీదనే పన్నులు హెచ్చించినందున వారు హెచ్చురేట్లు కట్టుటకు సంకోచింపరని చెప్పిరి.

పి. లక్ష్మీనరిసింహారావు

మీర్జాపురం జమీందారుగారు యీ ఎస్టేటులోని ఒక కరణమగు పి. లక్ష్మీనరిసింహారావు గారిని పిలిచి విచారించగా క్రిందివిషయములు తెల్పెను:—

ఎస్టేటుకు నేను సాలుకు రు 120 శిస్తు కట్టవలెను. ఈఫసలీకి రు 40 లు, గతఫసలీకి రు 15 లు మాత్రమే బాకీవున్నాను. గ్రామంలో సరిగా కాపురముండుటలేదని డిస్మిస్ చేయబడెను. ఈ గ్రామంలో రైతుసంఘం లేదు. గ్రామ కాంగ్రెసుకమిటీ ఒకటికలదు. కాంగ్రెసువారు అధికారములోనికి వచ్చినప్పటినుండియు రైతుపక్షాన బహిరంగంగా ప్రచారం చేయుచున్నాను.

కుప్పం ఎస్టేటు

(డి. శ్రీనివాస అయ్యంగారు)

భూములలో 100 కి 11 వంతులు మాగాణి 89 వంతులు మెట్ట. మెట్టరేట్లశిస్తు రాజధాని ఆవరేజీ రు 1-2-0, చిత్తూరుజిల్లాకు 0-10-6, ప్రక్క గవర్నమెంటు ప్రదేశాల్లో 0-18-6, ప్రక్కనుండు మైసూరుఎస్టేటులో రు 0-1-6 అంతే గాక కంగుందిలో రు 2-5-4 ఉన్నది. గవర్నమెంటు భూములవలె భూసారముకేనన్నను మాగాణిశిస్తు గవర్నమెంటురేటుకన్న రు 1 అధికముగనున్నది. ప్రథమములో ఏకసాలు పట్టాలుండెను. తరువాత రెండుసంవత్సరాల పట్టాలుగా మారెను. తరువాత పర్మనెంటు పట్టాలివ్వబడెను. ఈ ప్రతిసారియు అప్పటను శిస్తు హెచ్చించబడుచుండెను.

1932 నుండి నెల్లూరులో ప్రసిద్ధిగాంచిన

డాక్టరు. యం. కె. కోరాగారి దంత చికిత్సాశాల

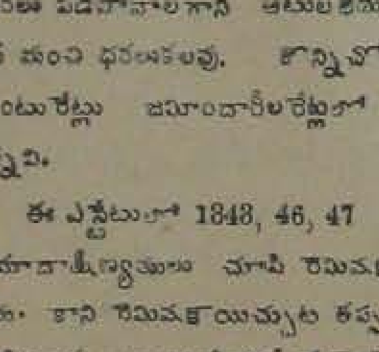

పరిశుభ్రమైన దంతములవలన మనశరీరము నకు ఆరోగ్యము కలుగుచున్నది

ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యము.

దంతములు నమ్మకముగా గ్యారంటీగా కట్టబడును.

అడ్రసు:—డాక్టరు. యం. కె. కోరా.

(రామకృష్ణయ్యరు కాఫీహోటలు ఎదుట వుండు

ఆర్. సుబ్బయ్యనాయుడుగారి మిద్దెలో)

ట్రంకురోడ్డు నెల్లూరు.

తరంరేట్లు నిర్ణయించబడవలెను. ఈ ఎస్టేటులో 40 గ్రామాల చెర్వులను చూచినాను. 4 పెద్ద చెర్వులు పూర్తిగా తెగిపోయివున్నవి. మిగత అనేకము రిపేరు చేయవలసియున్నవి. గ్రామ పోరంబోకులు పట్టాల కివ్వబడినవి. ఫారెస్టు అక్రమ ప్రవేశ పెట్టబడినందున 1931 లో 28 వేలు మేకలు మేయుచుండినవి యిప్పుడు రు 3 లేక 4 వేలు మాత్రమే మేయుచున్నవి. చెర్వులు సరిగా రిపేరు జరుగుచున్నవా లేదాఅని ప్రభుత్వంవారు గమనించుచుండవలెను. రు 1 కి 2 అణాల చెర్వులరిపేరుకు ప్రత్యేకించవలెను. ప్రతి సంవత్సరం జమాబంది జరుగునటుల ప్రభుత్వం వారు చర్యగైకొనవలెను. శిస్తురేటు రు 24 లు వరకుగలదు. "గోభూములు" అని నిర్ణయించబడియుండిన భూములు పట్టాలకు యివ్వబడినవి. శిస్తుభారము అధికమగుటవలన 8 అణాల పంటకు తక్కువవుండినపుడు రెమిషన్ తప్పనిసరిగ యివ్వబడవలెను. ప్రస్తుత అధికరేట్లను తగ్గించకుండా వసూలుపని ప్రభుత్వంవారు పూనుకొనిన రైతుకు సౌకర్యంలేదు. రైత్వారీరేట్లకు తగ్గించి, తరువాత వసూలును ప్రభుత్వంవారు తీసుకొనవలెను.

పిఠాపురం ఎస్టేటు.

(కోకా వెంకటసుబ్బారావు)

పిఠాపురం దివాన్ కోకా వెంకటసుబ్బారావుగారు సాక్ష్యము:—

వీరు 20 ఏండ్లనుండి దివానుగా వుంటిరని యును, 1803 లో ఎస్టేటుకు సన్నద్ యీయబడినట్లును, రు 2,58,978 లు పేష్కష్ కట్టుచున్నట్లును తెలిపిరి. ఈ ఎస్టేటు చాలసార్లు కోర్టు ఆఫ్ వార్డ్సు పాలనలోనికి పోయినదని తెలిపిరి. ప్రస్తుతమున్న శిస్తురేట్లు 1887 నుండి అమలులో వున్నవనిరి- 1841 ఫసలీలో మాత్రము ద... ద్వారా రేట్లు హెచ్చించబడినవి- రైతు... విశ్వమైన భాధలేకుండ శిస్తు లిచ్చుచున్నా... టులో వున్న భూములలో 100 కి 8 వంతు... ములైన మాత్రమే రు 18 లు కంటే ఎక్కు... శిస్తులున్నవి- ఆ భూములు రెండవ పంటభూములగు... చేతను, వీనికి ఏలేరు నీటి వసతియుండుటచేతను, ఇట్టి పన్ను విధించబడెను- భూములకల్ల పట్టాదారులకు శిస్తులకు మూడురెట్లు సెంటుకు 12 రెట్లు వరకు లాభము గిట్టుచున్నది- పెద్ద శిస్తులు అని చెప్పబోట్లకాడ భూములకు చాలహెచ్చువిలువ యున్నది- మామూలుపంట ధాన్యము విలువలో సగముకంటె హెచ్చు శిస్తు ఎక్కడను లేదు- పెర్మనెంటు సెటిలుమెంటు నిబంధనల ప్రకారము జమీందారుకు పంట విలువలో సగము శిస్తు పొందుటకు హక్కు ఉన్నది.

మరికొన్ని సందర్భములలో ఎస్టేటుకే శిస్తు వానికిచ్చే పేష్కష్కంటెకూడ తక్కువగా ఉన్నది. ప్రక్క జమీందారీ ప్రాంతములలోని శిస్తులతో పోల్చిచూచినచో పిఠాపురం ఎస్టేటు లోని శిస్తురేట్లు చాల తక్కువ. ఎస్టేటువారు నీటి వసతులకొరకు ఏటా రు 89,000 లు ఖర్చు పెట్టిరి. అవన్నీ మంచిస్థితిలో ఉన్నవి. చెరువు గట్టు గురించి ప్రశ్నింపగా, వరుబరు పెల్లాభములకు చెరువులన్ని యును ఎండిపోయినట్లే యుండునని యును, ఈ చెరువుగట్లు రైతుల ఉపయోగార్థమే భుక్తములైనవి. పనికిరాని చెరువుగట్లు పైతము ఈ కిలా పాట్లు భుక్తములైనవి. దివాన్ గారిపైన కేసులు వియస్సులకు గురులుచెప్పరు తాము స్వంతముగా భూములు భుక్తమైయున్న సంగతులు, నేనను భూములు సంక్రమించు విషయము కోర్టు వేలముల చేయించినట్లు పుట్టిన విధములు అడిగినవి. మిమ్మిడిక రప్పారు, నవరసయులో ఉమ ఉన్న భూములకు, మిట్టపుల్లపాలెం రేట్లు 1-4-0 టీనికోరక 11 వ పేజీలో చూడుడు.

ఆఫీసు మార్పు

జమీన్ రైతు ఆఫీసు మేనెల 4 వ తేదీనుండి దండువారివీధిలో నె 32 నుండి ఆదేవీధిలో నె. 168 వ యింటికి మార్చబడును. చందాదారులు, మిత్రులు, పబ్లీకు యీ మార్పును గుర్తింప కోరుచున్నాము.

—పత్రికాధికారి.

జమీన్ రైతు

29—4—38.

జమీందారీ విచారణ సంఘము.

ఓ రా! కాలమహిమ. ఎన్నికలలో ఓటును సయితము నిరాకరించుటకు ధీమసములేని రైతులు, నేడు నడుముకట్టి, ధైర్యసాహసములతో జమీందారీ విచారణసంఘము ముందర తమ కష్ట నిష్టూరములను, ఎస్టేటులయందు అక్రమపాలనా దుర్గంధమును, జమీందారుల దౌష్ట్యములను బహిర్గ...ముచున్నారు. ఈనెల 30 తేదీ యీ విచారణ సంఘమువారు ...ముగ్గకొనుట పూర్తియగుననియు ...జూన్ మాసములందు రిపోర్టు తయారు చేయబడుననియు తెలియుచున్నది. గత 15 సంవత్సరములలో ప్రభుత్వ మక్కాడే జమీందారుల హస్తగతమైయుండి, జమీందారీ రైతుల ఆర్తనాదములు చెవిపెట్టువారు లేకుండిరి. నేడు కాంగ్రెసు మంత్రివర్గము యేర్పడిన భాగ్యమువలన జమీన్ రైతు లొకరున్నారని గుర్తింపబడి, వారి కష్టములను నివారించుటకై అవసర చట్టములను గావించు నుద్దేశ్యముతో విచారణ సాగింపబడుచున్నది. సాక్ష్యము నొసంగినంత మాత్రముననే రైతులు తమ బాధ్యతి తొలగిపోయినదని అప్రమత్తులై యుండకూడదు. శాసనబద్ధమైన చట్టమార్పులు కలుగవలసియున్నవి. ఈమార్పులు కలుగునంతవరకు జమీన్ రైతులు, రైతు సంఘాలు తమ ఆందోళనను యేమాత్రం సడలించుటకు వీలులేదు. ఇంకను విశేషపట్టుదలతో పనిచేసి తమ కనుకూలమగు సవరణలు చట్టమునందు గావింపబడునటుల తీవ్రకృషి చేయవలెను. ఈవిషయమును జమీన్ రైతులు సూచించుచో జాగరూకులై ప్రవర్తించెదరు గాకయని హెచ్చరించుచున్నాము.

నెల్లూరు గవర్నమెంటు ఆసుపత్రిలో అనాదరణ.

నెల్లూరు గవర్నమెంటు హెడ్ క్వార్టర్సు ఆసుపత్రికి సంబంధించిన వ్యాసము స్థలాంతరమున ప్రకటింపబడినది. మాదినుండి ఆ ఆసుపత్రియందు రోగులపట్ల అనాదరణ, నిర్లక్ష్యభావము మెండుగ నున్నదని చెప్పిన సత్యదూరము కానేరదు. డాక్టర్లు, సిబ్బందియందు మానవసేవాభిలాష, దయ కొంతేనను లేనిచో రోగులకు ఆసుపత్రి యేమాత్రమును ఉపయోగపడజాలదు. ఆసుపత్రిలో చేరినతోడనే, డాక్టరు వచ్చి పరీక్షించిన వెంటనే తనరోగము నెమ్మదించునను విశ్వాసము, సంతోషము, నమ్మకము రోగికి కలుగునటుల చేయవలెను. ఆసుపత్రియందున్నందుటకు రోగికి ఉత్సాహము కలుగునటులవుండవలెను. కాని యీ ఆసుపత్రియందు యిటువంటివి చాలతక్కువగ నున్నవి. ఎందరో బీదవారు, దిక్కులేనివారు వచ్చుచుందురు. ఇట్టి దుర్వర్తనవలన వారు పడు బాధలు చాల ఘోరముగనుండగలవు. 1937 ఆగస్టు తే 25 దీన బస్సు ప్రమాదంలో 4 యేండ్లబిడ్డ రెండుతొడలు విరిగి 5 గంటలకు యీ ఆసుపత్రికి తీసుకొనిరాగా రాత్రి $9\frac{3}{4}$ గంటలకు కట్టుకట్టిరి. $7\frac{1}{2}$ గంటలవరకును ఆసుపత్రిలో టించరయోడిన్ దొరక్కపోయెను. ఆ బిడ్డ 35 గంటలు ఆసుపత్రిలో యుండి చనిపోయెను. ఇటువంటి నిదర్శనములు కావలెనన్న ఎన్నియైనా దొరకగలవు.

యస్. కె. పిళ్ళెగారు యీ ఆసుపత్రిలో జిల్లాడాక్టరుగానుండినప్పటి స్థితియును, యిప్పటి పరిస్థితులును పోల్చిచూచినచో, నేడు యెంతో అధమముగనున్నవి. పిళ్ళెగారు చూచుటకు వచ్చుచున్నారనిన రోగికి యెంతో సంతోషముగను, రోగము తప్పక కుదురునను నమ్మకమునుకల్గెడిది. పరిరోగిని వారు స్వయముగ శ్రద్ధతో చూచెడివారు. సిబ్బందియంతయు గజగజ లాడుచుండెడిది. కాని నేడు యీ పరిస్థితులు కన్పడుటలేదు. అందువల్లనే ఆసుపత్రి వ్యవహారమంతా అబందరగాయున్నది.

కాన వైద్యశాఖామంత్రిగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధవహించి ఈ ఆసుపత్రిని బీదవాదలకు ఉపయోగపడు నటులను, ప్రభుత్వంవారు వెచ్చించు ప్రజలధనము సార్థకమగునటులను చేసెదరు గాక యని కోరుచున్నాము.

నెల్లూరు మున్సిపల్ ఎలక్షన్ గొడవ.

రంగు పెట్టెలపద్ధతి ప్రవేశపెట్టినందున కాంగ్రెసు ఎలక్షను మజా చాలాతక్కువగావుంది. యీసంవత్సరం ఓటర్లు అట్టా ఫోర్లుకొనకుండా ఓటు వినియోగించుకుంటున్నారు.

ఇప్పటికి 6 గురు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు ఏకగ్రీవంగా యెంచుకుబ్బారెడ్డి (యక్స్ ఛైర్మెన్), కొల్లా సర్వనారాయణయ్య శెట్టి, పసుపూలేటి సుబ్రహ్మణ్యం శెట్టి, దాసరి సుబ్రహ్మణ్యం, సుంకర వెంగళరావు శెట్టి, తూనుగుంట శివరామయ్య గార్లును కాంగ్రెసేతరులు యిద్దరు డాక్టర్ అబ్దుల్ సలాం, మహబూబ్ ఖాన్ సాహెబు గార్లును పోటీలేకనే ఎన్నికోబడిరి.

పోటీలేకుండా ఎన్నుకోబడ్డ వైశ్యులు ముగ్గురుకాకుండా యింకా నాలుగువార్డులలో వైశ్యులు పోటీచేస్తున్నారు. బహుధాన్య సంవత్సరంలో నెల్లూరు మునిసిపాలిటీలో వైశ్యుల జాతకఫలం బాగుందనే చెప్పాలి.

గతసంవత్సరం 6 గురు స్త్రీవర్గ సభ్యులుగా వుంటే యీసారి ఒక్కరు పోటీలేకుండా వచ్చారు, ఒక్కరు పోటీలో వున్నారు.

1 వ వార్డు:— మెంత్రంపూడి కాంగ్రెసు అభ్యర్థి అనాయాసంగా గెలవచ్చు శెట్ల ఆదరణవుంటే

2 వ వార్డులో చిన్నకోట నాగేశ్వరరావు తన అప్లికేషను కాంగ్రెసువారు నిరాకరించుట చేత యిండిపెండెంటుగా నామినేషన్ వేసి, ఆ తరువాత విత్ డ్రా చేసుకోవడం లాభం అనుకొని వెనకకు తిరగవలసినవాడు. ఈపద్ధతి యావజ్జీవితపర్యంతం కళంకంగా వుంటుందని నాగేశ్వరరావు గుర్తించవలె.

8 వ వార్డు:— గుండ్లపల్లి శ్రీరాములు శెట్టి (కాంగ్రెసు), మరుపూరు కోదండరామిరెడ్డికి పోటీ శెట్టిగారిది స్వస్థలం. వైశ్యబృందం గనక మోసంచేయకపోయినట్లైతే శెట్టిగారికి జయం కలుగుతుంది.

4 వ వార్డు:— పెంచలయ్య సుబ్బయ్యశెట్టి (కాం) దిద్దు సుబ్బరామయ్య, ముత్తరాజు గోపాలకృష్ణరావు గార్ల యెనమాటాలతో ఓటర్లు నలిగిపోతున్నారు. రేబాలసోదరులు కాంగ్రెసుఅభ్యర్థికి తప్పక సహాయపడుదురు. ఈవార్డులో కాంగ్రెసుఅభ్యర్థి ఓడాడంటే ఆ అపనింద రేబాలసోదరులకు ఆపాదించకతప్పదు. స్వల్పవిషయంలో ఎందుకీ అపనింద?

6 వ వార్డు:— అందరికన్నా మహమ్మద్ రంతు మియ్యా (కాంగ్రెసు రిజర్వుడు) ధాన్యంలో హైకోయిగా వుంది. జనరల్ సీటుకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థికన్నా జెసారు వెంకటప్పయ్యగారికే ఎక్కువ చాన్సు యిప్పటికి వుండేట్లుంది. కాంగ్రెసు మంత్రం ఓటర్ల చెవికెక్కితే కాంగ్రెసు అభ్యర్థికి తప్పక జయం.

8 వ వార్డు:— కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు ముత్తరాజు గోపాలరావు, ఆర్. వేమన్నగారలు తప్పక గెలుస్తారంటారు.

9 వ వార్డు:— కాంగ్రెసు అభ్యర్థి చేకూరి ఒక్కమలకు రిజర్వు బలంతో గెల్చిస్తున్నది.

10 వ వార్డు:— లిటరసీ ఓటర్లు జాస్తి. మత్స్యపల్లి సాంబశివరావు కమ్యూనిస్టు కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగా నిలబడగా, కాంగ్రెసు పరంగా విద్యార్థులు కూడాను. కొంతమంది కాంగ్రెసేతరులకు వున్నారు. ఈయనకు పక్కన కాంగ్రెసేతరులను విశ్వస్తి సుబ్బారాయుడు, సి. వి. నరసింహారావు

వంగల్లు కోదండరామిరెడ్డిగారు:—

[ఏప్రిల్ 26 తేదీ నెల్లూరు పోర్టు బోర్డు ప్రెసిడెంటుగా ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోబడిరి.]

గార్ల యుద్ధం అతిమనోహరం. నరసింహారావుగారు రెండు టరంలు యిప్పటికి పని చూడాడు కాని ఎందుకు యీసారి కాంగ్రెసుకు వ్యతిరేకంగా చేయవాదరు? ఇదియాకస్మిక అనుభవ ఫలం ఏమిటి? ఇప్పటికి మించిపోయింది లేదు. నరసింహారావుగారు పునరాలోచించుకొని విరమించుకొని కాంగ్రెసు అభ్యర్థికి సహాయం చేస్తే షెబాస్ అనిపించు కొంటారు.

12 వ వార్డు:— తనకుధాన్యాధీదన తెలిపింది కాంట్రాక్టు విరమించు కుంటానన్నాడు శివరామయ్య. లోలోపల ఏమా వత్రలున్నవోకానీ రాఘవరెడ్డి గారిప్పటికి చేతికాపడినట్లే.

14 వ వార్డు:—రంగుపెట్టెల పద్ధతి కాంట్రాక్టు కాంగ్రెసుకు అప్లికేషను చేసి, తరువాత కాంగ్రెసు మీద తిరుగబడిన అభ్యర్థి వెంకటరెడ్డిగారి ఎత్తులు ఫలప్రదం కావడానికి అవకాశం తక్కువ. విశ్వనాథరావుగారికే ఓటర్లు తప్పక గెలిపించాలి

16 వ వార్డు:— సుందాల వెంకటసుబ్బారెడ్డిగారికి సుబ్బారెడ్డి గారి పరిపాలనం విజయంకప్పడు. ఇంతటిదైనా ఎదుటిపక్షీయులు మానుకొంటే వార్డుగౌరవం దక్కుతుంది. ధాన్యుశేషప్పడు యితరుల మాటలువిని ప్రతిదీ నమ్ముట మంచిది కాదని పోటీదారులు నానిశవు.

20 వ వార్డు:— రిజర్వుసీటు కాంగ్రెసుఅభ్యర్థికి జయం కాంబవన తేలిపోయింది. ఇక జనరల్ సీటుకు కాంగ్రెసుఅభ్యర్థి లేనపుడు మనకెందు కీగొడవ.

21 వ వార్డు:— కాంగ్రెసుతో పోటీచేయడం మంచిదికాదని ఆఖరు నిమిషంలోనైనా కుమ్మల సుబ్బరామిరెడ్డి తెలుసుకొని తనఅభ్యర్థిత్వానికి తిలోదకాలివ్వడం అభినందించాలనిపించే. ఇక హరిజనసీటుకు కాంగ్రెసుఅభ్యర్థి కాటిపర్తి వెంకయ్య, కొప్పులభూమి చిన్నయ్య వున్నారు. ఇదికూడ పోటీలేకనే కాటిపర్తి వెంకయ్యకే దక్కుతుందంటారు.

22 వ వార్డు:— 12 వ వార్డులో వైద్యులని సందర్భాలపర్యంతం ఆకలితీ తోవుండిన రెండవసారి ప్రొవిన్షియల్ ఖాదీకాక ...రాలు పోవని చాన్సువుంది ఈవార్డునుంచి రిజర్వుసీటుకు ...పోటీదారులు ఇక్కడ ఎలక్షన్ ఒకటివుంది ...విన్నట్టి కాని లేకపాతే చల్లగా జరిపించారు ...సాహెబుగారికి ఎలక్షన్ సిద్ధిస్తుంది.

(మిగత 7 వ పేజీ 4 వ కాలం)

నెల్లూరు గవర్నమెంటు ఆసుపత్రిలో

రోగుల అనాదరణ

(1 వ పేజీ తరువాయి.)

వారి పాటివారు కనపించారు. రోగి రాత్రి కెల్లా బతక్కున్నా, అతో బెడ్‌పాను తీసుకెళ్లి పెట్టి మన్నారు. అది తీసుకెళ్తా తెచ్చేటి ఆయాలోని మనుషులేరని చేశారు. ఏకంతావాయి తమ్ముడు అస్థిర్యపడిపోయారు. ఆ పేషంట్ ఒకాయన (Ward boy) మందుసీసాలు చేతపట్టి ప్రతిరోగి నోటిలో మందులు గొంతి మితంగేసుంటా ప్రయత్నిస్తున్నారు. అదృష్టం యాంటీరాలి. ఆయన 4 అంగుళలు దూరంలో వుండగానే రోగి నోరు తెరచి వుంచుకోవాలి. ఆయన మందుసీసాతో నోట్లోపోస్తారు మందు అయింది సగం ప్రక్క మీద సగం నోట్లో. తమ్ముడుకు వచ్చింది.

ఆయన తమ్ముడి ప్రక్కనున్న వచ్చారు మందుసీసాతో. తమ్ముడు ఆసుపత్రికి క్రొత్త. అంచేత నోరు సిద్ధంగా తెరుచుకొని వుండలా ఆయన అదివాయి "తెరువునోరు" అన్నారు పక్కనుంలో వ్యంగమాడిని గజగజాడినపతూ తమ్ముడు నోరు తెరిచారు. ఆయన మందుసీసాతో నోటిలో మందు ప్రయత్నించారు. సగం మందు నోటిలో పడింది. ఇసగం పడాలి. ఇంతలోకే ఆయన లేచి దోమ మళ్లాడు. ఈసమయంలో గొంతుపడవలసినమందు పడిపోయింది. ఆయన వెళ్లిపోయాను. మందు [illegible] రాయింకోలేకా ఆయన కేంద్రం! తమ్ముడు మందు ప్రయోగంలోరే వరకు దోమవచ్చింది. నేను చెప్పలేకపోయినట్టు [illegible] 15 నిమిషముల దోమలతో అల్లాడుచుండి నారు. నేను అలాగే కళ్లనీళ్లు తమ్ముడిగలమీద కార్చుకుంటూ చెప్పలేకపోయి నిలబడియుంటిని. ఇంతలో యిద్దరు ముగ్గురు డాక్టరుదొరలు ప్రక్క గొట్టలోకి యేపనిమీదో వచ్చారు. పెద్దడాక్టర్లు వచ్చారని అందరు ఒరిగి ఒరిగిపోతూవుండిరి. పని మామలోని ఆడాక్టర్లందరూ తమ్ముడి ప్రక్కనుండే వెళ్లుచుండిరి. మా ఈ దీనదృశ్యం వారి కంటాకు మలవాలకింపలేకపోయింది. నాగుండెలు బద్దలైనాయి. ఇంతమంది డాక్టర్లు కనపించారు, తమ్ముణ్ణి చూచి ఓమాటయినా చెబుతారుగదా అనుకున్నాను. మరి ఆసుపత్రిలోవారు యేమిసహాయం చేయడానికున్నారో! నేను తెలుసుకోలేక పోయాను.

కాసేపయింది. తమ్ముడు ఇంటికి పోవాలన్నారు. యేమిచేసేది! పాకీవానినడిగితే ఆరో మందిరి, తీసుకెళ్లిపెట్టు అన్నాడు. పక్క సిర చేర్చాను.

4 అయింది గంట. మాతల్లి గారువచ్చారు తమ్ముణ్ణి చూడాలని. లోపలికి రాపోయింది. డ్యూటీ వార్డులోని నర్సుగారు అడ్డగించారు, 'ఎక్కడకు పోతావు' అని ఆంగ్లంలో తెచ్చుకోలు యింగ్లీషు వారికిలాగొంతుకతో అంది (Where do you go తల్లిగారికి అర్థంకాలేదు. తండ్రిగారు చనిపోయి యీనాటికి పూరా మాసంగాలేదు. యింటిలో పరిమాణావస్థలో వచ్చిన కన్నబిడ్డను చూడబోతే అడ్డంవచ్చారు. తల్లి కడుపు యెలావుంటుందో మీరే చెప్పండి. 'బిడ్డను చూడాలి' అని జవాబిచ్చింది. ఇప్పుడు చూడడానికిలేదు (These are not visiting hours) అని నర్సుగారు జవాబిచ్చారు. ఇంతలో ఇక్కడవుండేదానికి డబ్బు చెల్లించియున్నాను, నేనుయిచటవుంటాను, నాకు బదులుగా ఆమె లోపలికిపోతుంది అని నర్సుగారితో నేను చెబుతున్నాను. 'అదవార్లుకాదండి' అన్నది నర్సుగారు. నాగుండెలు పగిలిపోయాయి [illegible] దినముల క్రింద పోగొట్టుకొంది. బిడ్డను చూ

ఆది వెలమ మహాసభ – నెల్లూరు.

[ఏప్రెలు 16—17 తేదులలో నెల్లూరులో కంగుందికుప్పం దివానుగారైన యస్. వెంకట నర్సయ్యగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినది.]

డక త్తి పట్టేదన్నారు. తల్లిగారిప్పుడయం పాలి పోయింది. మొదలు పరికెచెట్టులాగు పడి పోయింది.

లోనికిపోయాను. అమ్మ రాలేదన్నాడు తమ్ముడు. 'రానీకూడదంట' అని చెప్పాను. ముందు నన్ను అమ్మదగ్గరకు తీసికోపోతో అని యేడవసాగాడు. ఇంతలో ఓ తెలిసిన ఉదారవ్యక్తులు అక్కడకొచ్చారు. వారితో చెబుతున్నాను. ఆసుపత్రినుండి తమ్ముణ్ణి విడిపించి ఒకడాక్టరు (Private Doctor) గారితో ఉచితంగా చికిత్సచేసేలాగు యేర్పాటుచేశారు. ఘుమారు 5 ఘంటలకు తమ్ముణ్ణి ఆసుపత్రినుండి విడుదల చేశాము. కొంచెందూరంవచ్చి తలవెనుకకు త్రిప్పి ఆసుపత్రిని చూచి ఆపాదు యేడ్చా తమ్ముడు.

బాబా- నిజంగా ఆ వైద్యశాలలో ఆతిథ్యం (Hospitality) కు బదులు క్రౌర్యం (Cruelty) లభించింది మాకు. ప్రతిడాక్టరు, నర్సు, వార్డు బాయ్, పాకీవానికండ్లనుండి కటికనిప్పులు పడుతుంటాయి. మా తలలు అలుగుల్లాగుంటాయి. కరుణ- దయ- ఉపచారం- యీమూడు అచ్చట వుండేవాండ్లకు (Duty ward) మాత్రం కనపించవు. అందరిపట్ల అలాగేవుంటారో లేక మా ప్రాప్తమో- తమ్ముడు జీవిస్తున్నాడు. మిగత వివరాలు తెల్పుతాను.

ఇవియే వినయములు.

అల్లుడు—సారధి.

వి. ఆర్. కాలేజి కమిటీ ఎన్నికలు.

బ్రాహ్మణేతర స్థానాలకు పోటీలేకనే ఆనం చెంచుసుబ్బారెడ్డి, బెజవాడ దశరథరామిరెడ్డి గారలు ఎన్నుకొనబడియుండిరి. 22 తేదీ జరిగిన ఎన్నికలలో వేమూరు వెంకటసుబ్బారావు మంగమూరు నరసింహారావు గారలు ఎన్నుకొనబడిరి. బహుధాన్య సంవత్సరంలో కాలేజీ కమిటీలో కొంత అల్లకల్లోలం జరుగగలదని సూచనలు కన్పిస్తున్నాయి.

మునిసిపల్ ఎన్నికలు.

విజయనగరం

12 మంది కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు పోటీలేక ఎన్నుకొనబడిరి. 16 స్థానములకు 14 గురు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు, 16 గురు స్వతంత్రులు పోటీ చేయుచున్నారు.

ఒంగోలు

16 స్థానములకు 51 నామినేషనులు దాఖలు చేయబడెను. కాంగ్రెసుకే జయము కలుగును.

కాకినాడ

శ్రీ వేదాంతం కమలాదేవి, యం. ప్రకాశం, వేదాంతం వెంకటకృష్ణయ్య, మాలిం వాదుషా, చక్కా సత్యనారాయణ, పులవర్తి భీమలింగమూర్తి గారలు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు 6 గురున్ను, రవరెండ్ మెక్లారిన్ గారున్నూ పోటీలేకనే ఎన్నుకొనబడిరి. మిగత 25 స్థానములలో 23 స్థానములకు కాంగ్రెసుఅభ్యర్థులు పోటీచేయుచున్నారు

తెనాలి

కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు (1) రావి సత్యనారాయణ, (2) [illegible] సూర్యనారాయణ, (3) టంకసాల లక్ష్మయ్య (4) చి. సీతారామ శాస్త్రి, (5) పిల్లి యేసుదాసు గారలున్ను, కాంగ్రెసు అపోజిటర్లు (1) సూర్యదేవర లక్ష్మినారాయణ, (2) గుండాల వెంకయ్యగార్లును స్వతంత్రులు (1) ఘంటా లక్ష్మయ్య (2) [illegible] నాగయ్యగారలు పోటీలేకనే యెన్నుకొనబడిరి

తిరుపతి

5 మంది కాంగ్రెసువారు పోటీలేకనే ఎన్నుకొనబడిరి. మిగత 11 స్థానములకు తీవ్రమగు పోటీ కలదు

తమిళనాడు

మొత్తం 860 స్థానములకు రాష్ట్రీయ [illegible] 5 సంఘంవారు 781 అభ్యర్థులను నిలిపిరి. [illegible] 340 మంది పోటీలేక ఎన్నుకొనబడిరి. [illegible] కడిలోను, పొలాచీలోను అన్నిస్థానములకు కాంగ్రెసువారు పోటీలేక ఎన్నుకొనబడిరి. ఇంతవరకు 12 మునిసిపాలిటీలలో కాంగ్రెసుకు మెజారిటీ కలదు.

రష్యాలో ఫాసిస్టురాజ్యాల తరఫున పని చేయుచు రష్యా సామ్యవాద ప్రభుత్వమును కూలద్రోయుటకు కుట్రలు పన్నుచున్నారని 12 మంది అరెస్టుచేయబడిరి. వీరంతయు [illegible]. వీరిలో మాస్కో ఆర్చిబిషప్పుగూడ గలడు.

* * *

నెల్లూరు దక్షిణబోర్డు అధ్యక్షుని ఎన్నిక.

తే 26 ది ఒంగల్లు కోదండరామిరెడ్డిగారు పోటీ లేకనే ఎన్నుకొనబడిరి. వీరి హయాంలో బోర్డు పరిపాలన పార్టీ విగ్రహం లేక అన్యోన్యంగా జరుగగలదు. యోగ్యుడు కాబట్టి ఎక్కడ యేలోపాలులేక సమర్థించు కోవాల్సి వుంటుంది.

నెల్లూరు మున్సిపల్ ఎలక్షన్ గొడవ.

6 వ పేజీ తరువాయి.

యిది ప్రథమం కాబట్టి ఏం అడిపించినా సాగిపోతున్నది. తెల్లగావుండేదంతా పాలనీ, మెరసేదంతా బంగారమనీ సాహెబుగారు మోసపోయి, అదునుతో కాలుజారుతున్నారు పాపం సాహెబు గారూ! ఇంతటివారైనా మేలుకోని తమరిని ఆశ్రయించేవారు ఎటువంటివారో! ఎందుకు తమరు చేస్తున్నారో! నిజంగా తమరు ఓటర్యాలనా! లేక మరెందుకైనానా! అని కనుక్కోండి. వృథాగా ఎందు అనవసరకష్టం, నష్టంపడుతారు.

ఒక జనరల్ సీటువిషయం [illegible] గారూ! మీరు కొద్దో గొప్పో విద్యాగంధం అంటినవారే! విద్యావంతులు, కాంగ్రెసు [illegible] సభ్యులుగా వున్న [illegible] అనే మాటలేకుండా ఒక పద్ధతి [illegible] మీ మిత్రులు [illegible] పోటీ! అన్నా! బాగలేదన్నా! ఏదో అయిపోయింది [illegible] ఇంతేనైనా [illegible] అభినందిస్తారు. [illegible]

—[illegible]

ఆది వెలమ మహాసభ

వివిధకమిటీల నిర్మాణము.

ఈనెల 16, 17 తేదీలలో నెల్లూరులో శ్రీమాన్ యస్. వెంకటసుబ్బయ్యగారి అధ్యక్షత క్రింద జరిగిన నెల్లూరు, కడప, చిత్తూరుజిల్లాల ఆదివెలమ మహాసభలో క్రింది కమిటీలు నియమింపబడెను.

స్థాయిసంఘం.

అధ్యక్షులు

డా॥ వి. వెంకటనరసయ్యనాయుడు.

ఉపాధ్యక్షులు

1. సోమరాజుపల్లి రాఘవులునాయుడు
2. ఈదూరు పిచ్చయ్యనాయుడు
3. గ్రిద్దలూరు రామయ్యనాయుడు
4. కొడవలూరు రాఘవులునాయుడు

ప్రధానకార్యదర్శి,

జీ. వి. చలపతినాయుడు.

సంయుక్త కార్యదర్శులు

1. కాల్వ పెంచలనాయుడు
2. పాటూరు ధర్మయ్యనాయుడు
3. పూరందూరు పెదబత్తెయ్యనాయుడు
4. చీరవాడ రంగయ్యనాయుడు

కార్యనిర్వాహక సంఘం

1. వల్లూరు కోయినాయుడు
2. నాపూరు వెంకటసుబ్బయ్యనాయుడు
3. పెన్నేపల్లి చెంచువెంకట సుబ్రహ్మణ్యంనాయుడు.
4. ఆకేపాడు కోదండరామయ్యనాయుడు
5. పూరందూరు రాఘవులునాయుడు
6. నెల్లూరు వెంకట్రామానాయుడు
7. మైలపల్లి గురుమూర్తినాయుడు

జనరల్ బాడి

1. అల్లూరి శ్రీహరినాయుడు
2. తోటపల్లి కోదండయ్యనాయుడు
3. దండికుంట వెంకయ్యనాయుడు
4. గ్రిద్దలూరు శంకరయ్యనాయుడు (వల్లాయపాళెం)
5. ఈదూరు రామానాయుడు
6. ముక్కారం సుబ్బరామయ్యనాయుడు
7. రేటూరు శ్రీహరినాయుడు
8. పెనుబల్లి కొండయ్యనాయుడు
9. వొంటిమిట్ట సభాపతినాయుడు
10. గ్రిద్దలూరు అనంతయ్యనాయుడు
11. పెనుబల్లి రామక్రిష్ణయ్యనాయుడు
12. రాయసం రామానాయుడు
13. తేటూరు నరసింహులునాయుడు
14. దువ్వూరు బసివినాయుడు
15. కె. రామయ్యనాయుడు
16. నెల్లూరు పిచ్చయ్యనాయుడు
17. పొన్నలూరు సుబ్బరామయ్యనాయుడు
18. కొడవలూరు బల మయ్యనాయుడు
19. చాగణం వెంకటసుబ్బయ్యనాయుడు
20. కొడవలూరు రామక్రిష్ణయ్యనాయుడు
21. మనుబోలి చెంచయ్యనాయుడు
22. వల్లాం వెంకట్రమణయ్యనాయుడు
23. కొడవలూరు నాగయ్యనాయుడు
24. కల్లూరు కొండయ్యనాయుడు
25. సోమరాజుపల్లె ఆదికేశవయ్యనాయుడు

యింకా 5 గురిని చేర్చుకొనుటకు అధికారము ఇవ్వబడెను.

విద్యానిధి ఉపసంఘము.

కడపజిల్లా

1. పాటూరు ధర్మయ్యనాయుడు
2. మైలపల్లె గురుమూర్తినాయుడు
3. ఆకేపాటి కోదండరామయ్యనాయుడు

చిత్తూరుజిల్లా

1. పూరందూరు పెద బత్తెయ్యనాయుడు
2. పూరందూరు రాఘవులునాయుడు
3. చాగణం వెంకటసుబ్బయ్యనాయుడు

నెల్లూరుజిల్లా

1. సోమరాజుపల్లె రాఘవులు నాయుడు
2. గ్రిద్దలూరు వేంకటచలపతినాయుడు
3. ఈదూరు పిచ్చయ్యనాయుడు
4. కొడవలూరు రాఘవులునాయుడు
5. రాయసం రామయ్యనాయుడు

జనాభా ఉపసంఘము.

1. ఈదూరు పిచ్చయ్యనాయుడు
2. కాల్వ పెంచలు నాయుడు
3. సోమరాజుపల్లి రాఘవులునాయుడు
4. నాపూరు వెంకటసుబ్బయ్యనాయుడు
5. పూరందూరు పెద్దయ్యనాయుడు
6. జీ. వి. చలపతినాయుడు
7. పెనుబల్లి కొండయ్యనాయుడు
8. అల్లూరు వెంకటసుబ్బయ్యనాయుడు
9. పాటూరు ధర్మయ్యనాయుడు
10. వల్లూరు కోయినాయుడు
11. మైలపల్లి గురుమూర్తినాయుడు
12. ఆకేపాడు కోదండరామయ్యనాయుడు
13. పొన్నలూరు పెంచలనాయుడు
14. నాసిలి వెంకటసుబ్బయ్యనాయుడు
15. కె. రామయ్యనాయుడు

తాళవృక్ష మహాత్మ్యము.

నెల్లూరుజిల్లా కొల్లపాడు గ్రామమునకు సమీపమున తాడివారిపల్లె యను గ్రామముకలదు. ఆగ్రామముచుట్టు తాటిచెట్లనేకముగలవు. అందులో ఒకచెట్టునకు ఆరుశాఖలు గలవు. ఆశాఖలు యిప్పుడు ఏర్పడినవికావు. కాని ముమ్మారెందుమాసములనుండి ఆతాటిచెట్టు కొమ్మలు పంచపాండవులనియు, ఆచెట్టునకు మూడుమారులు ప్రదక్షిణముచేసి కరపడినవారికి స్వప్నగతముగా ప్రత్యక్షముకాబుచున్నారని, వారికి దయ్యములు పోవుటయు, సంతానహీనులకు సంతానము గలుగుటయు, దీర్ఘవ్యాధులు తొలగుటయు జరుగుచున్నవి. ప్రతి ఆదివారము వేలకొలది జనులు తండోపతండములుగావచ్చి వారివారి కష్టములను నివారణచేసుకొని సుఖజీవన మొనర్చుచున్నారు. కొన్ని విచిత్రములుగూడకలవు. అవృక్షరాజమహిమ అద్వితీయము. చూచినవారలకే బోధపడునుగాని వ్రాయుటకు వలనుకాదు. అవృక్షం దగ్గరనే ఒకవాగు వున్నది. కొటిస్నానకర్మములు కూడ గలవు. అనేకవేలమైళ్ళ దూరమునుంచి ప్రజలు వచ్చి వారి కష్టములను పోగొట్టుకొనుచున్నారు.

హైద్రాబాదులో

ఋణనివారణ పనులు.

హైదరాబాదులో రైతు ఋణగ్రస్థత 64 కోట్ల 25 లక్షలని అంచనా వేయబడినది. దీనిని నివారించుటకై ఋణపరిష్కార బోర్డులు నిర్మాణము, వడ్డి వ్యాపారస్థులు రిజిస్టరు చేసుకోవాలని లైసెన్సు పుచ్చుకోవాలనీ చట్టములు చేయబడుట, వడ్డీరేటుకూడ నిర్ణయించబడుట, కోఆపరేటివ్ సొసైటీలు స్థాపన అవసరమని గుర్తింపబడెను. వీటివిషయము అతిత్వరలో గావింపబడవలసియుండుటచేత ఆర్డినెన్సుద్వారా వుత్తర్వులు గావించబడెను. శాసనసభవారి ఆమోదముకొరకు పిమ్మట తీసుకొనిరాబడును.

నీతి - బలము

మంత్రులకు హితవు

మహాత్మాగాంధీ

కాంగ్రెసునకు కలది ఒక్క నైతికబలమే. సహాయులకులకు సైనికబలమున్నది. అంతటను భౌతికబలమున్న, నైతికబలముతో మాడిపెట్టుటకు ప్రయత్నించుము.

ఈనిబేధమే కాంగ్రెసు ఏడు రాష్ట్రములలోపదవీస్వీకరించిన తర్వాత స్పష్టమైనది. ఈ పదవీస్వీకారము నానికి మరింత ఎక్కువ ప్రతిష్ఠ సంపాదింపవచ్చును లేదా దానిని పూర్తిగా నాశనముచేయవచ్చును. అట్టి నాశనము నివారించుటకు మంత్రులు శాసనసభ్యులు జాగరూకతవహించి తమ ప్రవర్తన సరిగా వుంచుకోవలెను. వారు సీజరుచక్రవర్తి భార్యవలె సంశయాతీతులుగా ఉండవలెను. వారు స్వయముగా తమకుగాని, తమబంధువులకుగాని ఉపకారముచేసికొనపోవచ్చును ఒకవేళ వారిబంధువులకు స్నేహితులకు ఉద్యోగములివ్వవలసివచ్చిన అభ్యర్థులలో వారు అర్హులగా ఉండవలెను. ప్రభుత్వములోఇచ్చే ఉద్యోగముల వల్ల వచ్చేదానికంటే బయటచేసే వారికి ఎక్కువ ఆదాయము రావలెను. వారు ఎల్లప్పుడును తమ సభ్యపదవులను మంత్రిపదవులను త్యజించుటకు సిద్ధముగా ఉండవలెను.

ఈపదవులకు, సభ్యత్వములకు కాంగ్రెసుప్రతిష్టను ఉన్నతపరచుటకుగల మహిమతప్ప, మరింకే ప్రత్యేకతవానికి కల్పింపరాదు ఇది రెండు ఉచ్చమైన నైతిక ప్రవర్తనమీద ఏమాత్రమును నైతికముగా పొరపాటుచేసినా, అది కాంగ్రెసుకే పెద్దదెబ్బయగును. అహింసాతత్వములో ప్రధానాంశయిదే యిది. కాంగ్రెసు అహింసావిధానమనగా బ్రిటిషుఉద్యోగులను భౌతికముగా అపకారము చేయకపోవుటయేఅయినచో అట్టి అహింసా విధానము మనకు స్వాతంత్ర్యము సాధింపలేదు. అట్టిది కడపటి అగ్నిపరీక్ష వచ్చినపుడు అపజయమొందక తప్పదు.

ధరంగధర సంస్థానమున దివానేగాక తక్కిన యుద్యోగులుకూడ మూడు నెలలుగ జీతములేక పని చేయుచున్నారు.

* * *

స్త్రీల మానభంగము

కొందరు జమీందార్లు, వీర నాయకులవల్ల యితరుల భార్యలను మానభంగము గావించినందుకై కేసు పెట్టగా శిక్షలు విధింపబడెను. వీరు అలహాబాదు హైకోర్టులో అపీలు చేసిరి. గాని శిక్షలు ఖాయమాయెను.

* * *

న్యాయకేసిన ఒక స్త్రీ హాగ్ పట్నమందుగా భర్తకేసిన్ని కోర్టునకు హాజరైయుండినందులకై కోర్టులో బ్రావాలేసి యిక తన భర్తతో కాపురముండుటకు కీలుగాదని చెప్పెను. కోర్టు వివాహము రద్దుచేసెను.

* * *

పెంటి ఆకేసీలు చట్టాన్ని క్రొత్తగా ఒక ఎలెక్ట్రిక్ తీగ జర్మనీలో కనిపెట్టబడెను.

సంస్థానాధీశుల దుబారాలు

సంస్థానాధీశులు అనేకులు వీరి ప్రజలవృద్ధినిపూర్తి ఆలోచించక వివేకములలో వినోదము కాలముగడుపుదు చెంతోపాటుగా ఖర్చుపెట్టుచున్నారు. కొందరు వివేకముగల శక్తియున్నా చెంతోధనము దుర్వినియోగము సంస్థానాధిపత్యమునకు సహాయపడకయుండుట లోకవిదితము. ఈ సంస్థానములు కొల్లడించు రిపోర్టుల వలన వీరిప్రభువులు స్వంతఖర్చులకై యెంత యెంతసొమ్ము ఖర్చుపెట్టుచున్నారో చెప్పుటకు వీలుగాకయున్నది. అయినా సంస్థానములవారు వారికితోచినట్లు ఆదాయము ఖర్చులు మున్నగు వానినిగూర్చి రిపోర్టులు ప్రచురించెదరు కావున యే సంస్థానాధీశుల స్వంతఖర్చుయెంతో నిర్ణయించుటకు వీలుగాకయున్నది. ఇండోరు సంస్థానము ప్రచురించిన కడచినసంవత్సరము రిపోర్టును పరిశీలింపగా సంస్థానాధీశుల స్వంతఖర్చులు 21 లక్షలని తెలియుచున్నది. అనూరు సంవత్సరముకన్న 5,6 లక్షలు యీఖర్చు హెచ్చుగ గనుపడుచున్నది. హోటారుకార్లకు 50 వేలు, సంస్థానాధీశుల తోటలకు 80 వేలు ఖర్చుపడ్డట్టు రిపోర్టున సూచింపబడియున్నది. ఈవరకు యిట్టిఖర్చుల సంస్థానాధీశుల స్వంతఖర్చుతోచేర్చి ప్రకటించుచుండిరి కాని కడచిన రిపోర్టున యీశాఖలకుపద్దులను ప్రత్యేకించిరి. అన్నిసంస్థానములు ఒకే తీరున సంస్థానలెక్కల రీతిప్రచురించి రిపోర్టులు గావించినగాని యేప్రభువు యెంత యెంతసొమ్ము స్వంతఖర్చులకై వినియోగించుచున్నది తెలియదు గావున యీవిషయమున శ్రద్ధవహించుట అవసరమని తోచుచున్నది. సంస్థానాధీశుల దుబారా ఖర్చుల మానినగాని ప్రజలకు అనుకూలములు యేర్పడవు.

(త్రిలింగ.)

లక్షేటియాన ఒకమంగలి దినరాడిని గొప్ప మొత్తమునకు విక్రయించెను.

మహాత్ముని ప్రసాదము

"పుంసత్వ ఖర్జూరపు కాయలు"

"అమృతతైలా"

నపుంసకత్వమును తొలగించి యింద్రియములను ఘట్టిపరచి, దీర్ఘస్ఖలనము కలిగించి అంగముయొక్క నరములకు శక్తియిచ్చి ఘంటలకొలది స్త్రీలతోరమింప శక్తియిచ్చును. 22 కాయలు అమృతతైలాసహా రు 6-0-0 పోస్టుఖర్చు వేరు.

రాజవైద్య H. M. కమాలుద్దీన్

కార్వేటినగరంపోస్టు, చిత్తూరుజిల్లా.

ప్రతివస్తువుమీదను మా ట్రేడ్ మార్కు

V. T. N. నుర్తిపుడు.

ఆంధ్రరాష్ట్ర రైతాంగ విద్యాలయం.

రైతుసంఘాలకు, రైతుసేవకులకు విజ్ఞప్తి.

రాయలసీమ యువకుల హృదయాలలో నూతన శక్తి పుట్టుకొన్నది. అన్ని విషయములలోను వారు [illegible] మందిమార్గము తెలియక [illegible] పరిపూర్ణముగ వ్యక్తమైన [illegible] మూలమున రాయలసీమ [illegible] జిల్లాలు [illegible] తమ్ము వ్యాపారింపచేయుచున్న [illegible] చేయుటకొరకు [illegible] ప్రయత్నించుచున్నారు. యువజన సంఘాలు, విద్యార్థి సంఘాలు, [illegible] సంఘాలు, రైతు [illegible], [illegible] ఏర్పడి యువకులు [illegible] పనిచేయుచున్నారు. ఈ యుత్సాహము [illegible]. [illegible] యువకుల మనస్సులలో [illegible] నాటుటకు శ్రీరంగాగారికే [illegible] మాత్రమే సాగింపబడిన [illegible] అని చెప్పవచ్చును. ఈనాడు రైతాంగ విద్యాలయమందు శిక్షణ పొందిన యువకులు [illegible] వచ్చి ప్రతి జిల్లాయందును [illegible] చున్నారు.

ఈవిధముగా రాయలసీమ ప్రత్యేకముగా [illegible] యున్నది. ఈనాడు రాయలసీమ [illegible] ప్రకటించే [illegible] రైతాంగ విద్యాలయమందు శ్రీరంగాగారి ఆచార్యకత్వము [illegible] రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక శాస్త్ర విజ్ఞానమును సంపాదించిన యువకులే ప్రధానులై యున్నారు. ఈయువకులే గడచిన డిసెంబరు నెలలో రాయలసీమ రైతాంగవిద్యాలయమును నడిపి, మరికొందరు రైతుసేవకులను తయారు చేసిరి.

ఆంధ్రరైతాంగ విద్యాలయము కూడ యీసంవత్సరము [illegible] మే 7 వ తేది నుండి 6 వారములవరకు [illegible] నిర్ణయించినారం [illegible] యీ యువకుల త్యాగము [illegible].

రాయలసీమయందలి [illegible] జిల్లా రైతు సంఘముల [illegible] అధ్యక్షుడగు శ్రీ [illegible] రెడ్డిగారు, ప్రధానకార్యదర్శులగు శ్రీ. వి. [illegible] రెడ్డిగారు [illegible] రైతాంగవిద్యాలయము [illegible] జిల్లాయందు [illegible] మే 1 వ తేదిలోగా జిల్లా రైతుసంఘము, [illegible] ఆంధ్ర [illegible] ప్రకటించినారు. ఈ విషయములో [illegible] రైతుసంఘములు [illegible] జిల్లా రైతుసంఘము [illegible] ఉపయోగించుకొనవలసియున్నది. రైతు [illegible] పెద్దలు జిల్లా రైతుసంఘ [illegible] రైతాంగ పాఠశాలను [illegible] జిల్లా యువకులు [illegible] రైతాంగవిద్యాలయము [illegible] ఆచార్య రంగాగారి [illegible] రాజకీయ, ఆర్థిక, చారిత్రిక సాంఘిక శాస్త్రముల [illegible].

[illegible] జిల్లా రైతుసంఘము [illegible] రైతుసేవకులుగా [illegible]

ఎస్టేటు ల్యాండు ఆక్టు.

క్రింది సవరణలు జరగాలి.

(ఈనెల 16 తేది జరిగిన [illegible] రైతుమహాసభాధ్యక్షులు శ్రీ [illegible] గారి [illegible] అధ్యక్షత [illegible].)

1. జమీందారీలలోని [illegible] ప్రభుత్వ [illegible] గ్రామోద్యోగుల ద్వారా [illegible]. 2. [illegible] రైతువారీ [illegible] తగ్గింపబడవలెను. [illegible] రైతువారీ [illegible]. 3. రు 0-4-0 [illegible] నిర్ణయించవలెను. 4. అరణ్య [illegible], [illegible] భూములు, [illegible] పంచాయతీల [illegible] ఉంచవలె [illegible]. 5. జలాధారములు [illegible] క్రిందను [illegible] జమీందార్ల [illegible]. 6. [illegible] భూమి [illegible] ప్రతిఫలము [illegible]. 7 ప్రతి జిల్లా [illegible] జలాధారము [illegible]. 8 [illegible]. 9 [illegible] జలాధారము క్రింద [illegible] రైతు [illegible]. 10 [illegible]. 11 పట్టాలు [illegible] రద్దు [illegible]. 12 జమీందారు [illegible]. [illegible] రైతుభూములలోని చెట్లన్నీ [illegible]. 13 [illegible] గ్రామాలు [illegible]. 14 [illegible]. 15 [illegible]. 16 [illegible]. 17 జమీందార్లు [illegible] రైతులభూములకు [illegible] రైతులను [illegible].

[illegible] ఒక [illegible] ఆరోగ్యమే [illegible].

[illegible] రైతుసంఘములు [illegible] జిల్లా రైతుసంఘము [illegible] రైతు [illegible].

కంకుల [illegible] రెడ్డి,
అధ్యక్షుడు
ఆంధ్రరాష్ట్ర రైతు రక్షణసంఘము.

స్థానిక వార్తలు

రంగాగారు 21 తేది [illegible] పర్యటించిరి. [illegible] కాంగ్రెసు [illegible] రైతు సంఘాలు [illegible].

18, 14 తేదులలో [illegible].

[illegible],
కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శి.

నెల్లూరుజిల్లా వడ్డీ సంఘం

21 తేది కలమందిలో [illegible] తీర్మానాలు గావింపబడెను.

(1) కలమందిలో ఒక [illegible] పెట్టవలెను. (2) [illegible] డిపార్టుమెంటుగాని, ఎకనమిక్ [illegible] గాని [illegible] యేర్పాటు చేయవలెను. (3) 1 మైలు దూరంలో వుండే [illegible] యివ్వాలని, (5) కలమంచలి [illegible] ప్రక్కలయందు లోకల్ ఫండు, డి.పి. డబ్ల్యు పనులవారికి యివ్వాలని.

వల్లెపు కొండయ్య,
ప్రెసిడెంటు.

ఒకసారి తేనెను ప్రోగుచేయుటకు తేనె టీగలు 40 వేల మైళ్లు తిరిగివచ్చునని కొందరి శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయం.

4 వ పేజి తరువాయి.

5. [illegible] పంచాయతీలవారికి [illegible] ఇతర [illegible] జమీందారులకు చెల్లించవలయును.

6. జమీందారీ [illegible] భూములన్నిటను ప్రభుత్వము [illegible] జమీన్ దార్ల [illegible].

7. రైతువారీ [illegible] పద్ధతి [illegible] రైతుపట్టా భూములలో [illegible] పండించుకొనవచ్చును [illegible].

8 రైతుల భూములలోనుండు చెట్లపై [illegible] రైతులకే ఉండవలయును.

9. [illegible] కమతపు భూములు [illegible] భూములన్నియు రైతువారీగా మార్చవలయును. జమీందార్ల [illegible] గ్రామములలో రైతులకు [illegible] సుఖము [illegible].

10. [illegible] పట్టాలపద్ధతి సంపూర్ణముగ తొలగించి, రైతుభూముల [illegible] ప్రత్యేక పట్టాలనిచ్చుపద్ధతి [illegible].

ఇవి [illegible] జమీందారీ [illegible] రైతుల [illegible] ప్రభుత్వమువారు [illegible].

నకలు మందుల చూచి మోసపోకుడు
40 సం॥లుగా ప్రఖ్యాతిజెందినది. కేవలము బాధనివార్యాలకు.
అమృతాంజనము
అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయుపోటులను బాపును, పార్శ్వపు నొప్పుల [illegible], [illegible] పోగొట్టును, [illegible] ఛేదించును, వాపుల రూపుమాపును, దగ్గును తగ్గించును, [illegible] తొలగించును.

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్,
మద్రాసు, బొంబాయి, కలకత్తా.

[illegible]

మునగాల ఎస్టేటు అక్రమ పరిపాలన

8-వ పేజీ తరువాత.

పంటకు రు 1/ నుంచి 8/ వరకు ఉన్నవి. స్వంత పోరంబోకు భూముల క్రింద స్వరహాయానికి కూడా ఈ శిస్తురేట్ల ప్రకారమే వసూలు చేస్తున్నారు. మునగాల పెద్దలు నిర్ణయించిన రైతుల భూములేగాక కొన్ని గ్రామములలో పసుపు లేకుండా పండించిన భూములు కూడా వుంటాయి. ఆ రాసులలో ఏ పశువుకైనా కుదురుచేసి దొడ్డిలో పెట్టి జుల్మానా వసూలు చేస్తారు. కొందరు రైతులు ఆ దొడ్డిలకు కూడా ఎ 1 కి రు 8/- చొ శిస్తు కట్టుతుంటున్నారు. పెద్దలు నిర్ణయించిన కొద్దిమ స్వంతబంజరల దొడ్లికూడా గొడ్డు ఒక్కంటికి రు 1/- చొ వసూలుచేసి వదిలిపెట్టురారు.

పట్టా భూములలోని చెట్లు 1908 కి పూర్వపు చెట్లు ఎస్టేటు వెన్ని? తదుపరి రైతులవి ఎన్ని? అని పట్టా వరకులలో ఉన్న అన్ని తరు కోసని ఎస్టేటువారు చెట్లన్నిటిని స్వాధీనం చేసికొంటున్నారు. కాటిచెట్లు కట్టరాలను వారే గుత్త కిచ్చుకుంటున్నారు. తక్కిన చెట్లను వారే నరుక్కుంటున్నారు. రైతుకు కావలసిన చెట్టు 1 కి రు 3 చెల్లించి కొట్టుకోవలెను. భూమిలో పుట్టి పెరుగుచున్న పీజా చెల్లించాలి. ఇటుకలు చేయించుకొంటే 1000 కి రు 1-8-0 పీజా ఇవ్వాలి. రేపాల శివారురామ సముద్రంలో ఒకరికట్టు 30000 ఇటుకలకు రు 300 లు జరిమానా వసూలు చేసారు. చేలలోవున్న రాళ్లు, దుర్బలమైన వాటికికూడా విచారించకుండా శిస్తులు చెల్లించాలి. రాజాకి గుట్టలని పెద్దపెద్ద రాతిబండలు తేలుతుక్క వుంటాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు ఒక్కొక్కటి ఒక ఎకరంకూడా ఉంటుంది. కాని దాన్నికూడా విచారించకుండా శిస్తు వసూలు చేస్తారు. రయితులు సాధారణంగా ఆ రాళ్లని గుట్టలను కల్లముల క్రిందగాని, వాములను పెట్టు కొనుటకుగాని ఉపయోగిస్తారు. అందులకు అధనంగా పన్ను ఇవ్వాలి.

రామసముద్ర గ్రామంలోని మరొక రైతు 1930 లో విశ్వనాథదాసు గారి మీటింగుకు వెళ్లి నాడని కారణంచే జమీందారుచే కోటలోనికి పిలిపించి రు 200 లు జరిమానా విధింపబడ్డాడు. ఆ రైతుకు ఉన్నదంతా 8 ఎకరాలభూమి కాని ఆ రైతు తనచేలో తమస్వయంగా తవ్వించుకొన్న మోటి జమీందారు అన్యాయంగా దౌర్జన్యంగా రేపాలలోని రైతులకు విక్రయించినారట. రేపాల రైతులచ్చి కూటుతోలకుండా అడ్డగించినారు. ఈవిధంగా 4 సంవత్సరాలు సాగు చేయనీయలేదు. చివరకు వారు 4 సంవత్సరాల శిస్తు రు 180 లున్ను, ఖర్చుల క్రింద రు 20 లున్ను, జరిమానా క్రింద రు 200 లున్ను, మొత్తం రు 400 లు వసూలు చేసినారు. రైతు తనభూమి 8 ఎకరాలను రు 300 లకు అమ్మినన్ని, ఇంకొక రు 200 అప్పుచేసిన్ని ఆ మొత్తాన్ని చెల్లించినారు.

రేపాలలో ఒక రైతు తనయింటిగోడను రొట్టె గోసంటనై గ్రామకంఠంలో ఒక బండి మట్టిన్ని, స్వంతచేలో ఒకబాటిరాయినిన్ని, తోలుకొన్నందుకై తివాణంలోనికి పిలిపించి రు 15 జుల్మానా క్రింద వసూలు చేసినారు.

4 నెలలక్రితం ఒకచాకలి నడిగూడెంలో రాజాగారి గోడలకట్టుటకై పనిచేస్తూ ఏడో కట్ట వనిపోయినాడట. వానిని పట్టి చేస్తానికై తీసు కుపోతానికి తోటి కూలీలు అడిగితే తల్లగా దన్నారట. ఇంకొక చాకలి కదిరాల మాదిగల (రాజాగారిపై దావాలో గెల్చిన మాదిగలు) వద్ద ఎద్దు కొన్నందులకై వానిపై రాజాగారు 25 రూపాయలు జరిమానా చేసి వసూలు చేసినారట.

ఇంకొక రైతు 1930 లో ప్రకాశం పంతులు గారి మునగాల మీటింగుకు వెళ్లి రైతు సంఘంలో సభ్యుడుగా చేరుతానన్నందులకు గాను కొంత కాలం దివాణంలో బంధించిన్ని, వారి భూములకు నిర్ణయకము బాధించి రెండుసార్లు రు 300 లు చొ మొత్తం రు 600/- లును తర్వాత కటుంబంలో విభ్యదాలు కల్పించి రు 1570 లు తగాదాలు తీర్పు చెప్పిన జరాబాగా తీసుకొనిన్ని అనేకబాధలు పెట్టుకున్నారు.

ఆనాటి రైతు ఉద్యమం చల్లారింది. కాని నేడు తిరిగి ఆలూడిచుండే అన్నిఖ్యాలలు చేస్తున్నాయి. ఎస్టేటు రైతులు మేల్కొన్నారు. జమీందారీ విచారణకమిటీ ముందు సాక్షమిస్తున్నారు. రైతు సంఘాలు ఏర్పర్చుకుంటున్నారు. కాంగ్రెసులో మెంబర్లుగా చేరుతున్నారు. జమీందారీపద్ధతి నశించాలంటున్నారు. నశించదా ఇక!

యువజన ప్రబోధం.

కే.వి. రామక్రిష్ణారెడ్డి ఎం.ఏ.,బి.ఎల్.,

యువజనులారా లే లెండీ,
యువకుల్లారా రా రండి,
యువతీ మణులందరుకూడి
స్వతంత్ర సమరము నడపండీ.

ఉత్సాహముతో, ఉల్లాసముతో,
ఉద్రేకముతో, వేడి రక్తముతో
వీరులు, ధీరులు, విజయోత్సాహులు,
రా రండోయీ, లే లెండోయ్.

పోతన కాలపు పౌరుష మేదీ?
రాయల కాలపు శౌర్యంబేదీ?
జగముల కేలెడు భారతజననీ
దాస్య బంధముల తరింపజేయగ.

పేదల, బీదల, కూలీ రైతుల
కష్ట నష్టముల కడతేర్చంగా,
దారిద్రంబును రూపు మాపగను
సౌభాగ్యంబుల పెంపొందింపగ.

దేహ దార్ఢ్యమును, మనోబలంబును
ధైర్య శౌర్యములు కార్య దీక్షయును
మీయందే యవి నిండి యుండెగా.
దేశమాతకై పోరుసల్ప నిల.

కష్ట నష్టములు కనుపించకనె
క్రొత్త సంఘమును కోరి సృజింపగ
నవసాహసముతో నడుపుడి ముందుకు
క్షాత్ర భావముతో పోరుడి రణమున.

భారతదేశ ప్రతిభ నిల్పగను,
మతముల నన్నిటి మంటగల్పగను,
అసమానత్వము నంతరింపగను
అక్రమ మెల్లడ నణచి పెట్టగను.

మీ సేవలతో, మీ త్యాగముతో,
దేశాభ్యుదయము, దేశ స్వతంత్రత,
పెంపొందంగను, ప్రజ్వరిల్లగను,
ధృడనిశ్చయులై సమరము నడుపుడి.

కార్మిక జండా, కర్షక జండా
పేదల బీదల బ్రోచెడు జండా,
సమత్వ తత్వము ప్రబోధించుచును
సర్వుల శ్రేయము గోరెడుజండా.

ఎగరేయండోయ్ రైతులజండా,
పాడండోయ్ రైతు పాటలను,
జపింపుడోయ్ రైతు మంత్రముల
అణచండోయ్ ధన మదాంధులను.

మీ ధైర్యములను పురికొల్పండీ
మీ శౌర్యములను మెరిపించండీ,
సమతా దృష్టిని ప్రసారింపగల
ఎర్రని జండా నెగిరించండీ.

ఆర్థిక స్వరాజ్య మబ్బినగానీ
పేదల బాధలు దీరినగానీ
రాజకీయ స్వాతంత్ర నిష్ఫలత
మితవాదుల కదె నచ్చ చెప్పుడీ.

అతివాదులనదె నణచి పెట్టగను,
తీవ్ర ప్రయత్నము సల్పెదు వారికి
నీతి నేర్పగను, బుద్ధి చెప్పుటకు
నిరంతరము కృషి సల్పండీ.

రైతు సంఘములు, కూలీ సంఘములు
దేశమెల్లెడల స్థాపింపాలె,
సమత్వ మొసగెడు సామ్యవాదమును
నవ తత్వమునదె ప్రబోధింపవలె.

పేదల భాగ్యము పెంపొందింపగ
అస్పృశ్యత నదె మంటగల్పగను
అప్పులబాధల తప్పింపంగను
వీరోద్ధృతిచే పోరుడి రణమున.

ఆంధ్ర జాతీయ పశువైద్య కళాశాల.

ద్వితీయపట్ట ప్రధానవార్షికోత్సవము.

అంగలూరు ఏప్రెల్ 18:—

మధ్యాహ్నము రెండుగంటలకు మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ యార్లగడ్డ శివరామప్రసాద్ బహద్దర్ ఎం. ఎల్. ఎ, గద్దె రంగయ్యనాయుడు యం. యల్. ఎ, ఆచార్య రంగా యం. యల్. ఎ, గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి, వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్యగార్లను బ్యాండు వాయిద్యములతో నగరసంకీర్తనము గావించి, తరువాత జాతీయగీత ములతో బ్యాండు మున్నగు వాయిద్యములతో శ్రీయుత గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారు పశు వైద్య కళాశాలభవనముపై గోపతాకోత్సవమును జరిపిరి తరువాత 2½ గంటలకు మహాసభ ప్రారంభింపబడెను. విశాఖపట్నం, గుంటూరు, కర్నూలు, తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమగోదావరి, నెల్లూరు మున్నగు జిల్లాలనుంచి అనేకమంది కాంగ్రెసు నాయకులు, రైతునాయకులు తదితర పెద్దలు విచ్చేసిరి. శ్రీరాములుచౌదరిగారిచే నిర్మింపబడిన పెండాలు దేశనాయకుల ఫోటోలతోను, చిత్ర విచిత్రతోరణములతోను, వివిధపశుజాతుల ఫోటోల తోను మహాజనసమూహముతో విచిత్రకృతమై స్వర్గలోకమా యనునట్లు కన్పట్టెను. రంగయ్య నాయుడుగారు వార్షికోత్స వాధ్యక్షులుగాను, పట్ట ప్రధానోత్సవమునకు చల్లపల్లి రాజాగారిని అధ్యక్షులుగను ఎన్నుకోవడమైనది. కాశీనాధుని నాగేశ్వరరావుగారి మా తెలుగుతల్లి తీర్మానమును అందరు నిలబడిగావించిరి. బాలికలు గోవు ను పూజించి జాతీయగీతములు పాడుచు పెద్దలం దరికి కుంకుమబొట్లు పెట్టుచుండ మహాజనులం దరుప్పొంగి పోయిరి.

గద్దె రంగయ్య నాయుడు, చల్లపల్లి రాజా గారలు ప్రారంభోపన్యాసముల నిచ్చిరి. తరువాత ఉత్తీర్ణులైన విద్యార్థులకు పట్ట ప్రధానములు ప్రేరు పూర్వకముగా నొసంగిరి. ఆచార్య రంగా గారు అమోఘమైన ఉపన్యాసమున ప్రజల మన స్సు కరగునట్లు శ్రీరాములు చౌదరిగారి జీవిత మును, వారి పశు సేవనుగూర్చి చెప్పిరి. తదుపరి చల్లపల్లి రాజాగారిని 50 వేల రూపాయలు కళాశాల భవనమునకు సహాయ్యము చేయవలసినదిగా కోరిరి. గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి, వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య గారలు పశువోత్సవము యొక్క ప్రాముఖ్యతను గూర్చియు, ఆయుర్వేద పశు వైద్యమును గూర్చియు శ్రీరాములు గారి పశు సేవను గూర్చియు పశువుల జనన మరణములను గూర్చియు, అత్యద్భుతముగ నుపన్యసించిరి. కళాశాల నివేదికను కార్యదర్శి చదివెను. ఇంకను పలు వురు ఉపన్యసించిన తరువాత మద్రాసు రాజధానిలో భరత నాట్యమునకు ప్రసిద్ధి గాంచిన సుబర్ణ ఘంటా కంకణమున్న వీరయ్య గారి కుమారుడును కౌధ సామ్రాజ్యాచార్యులుగారు, వారి అనుచరులును ప్రజా సమూహమెల్ల అత్యద్భుతమైన భరత నాట్యముచేయ వారికి గద్దె రంగయ్యనాయుడు చల్లపల్లి రాజాగారలు యోగ్యతా పత్రమునిచ్చిరి. తదుపరి ఫోటోలు తీయబడి టీ పార్టీ నిచ్చిరి. వందనములతో సభ ముగిసెను.

(ఒ. వి.)

రైతు నాయకుడు రంగా నాయకుడు,
రైతు మాతయా భారతదేవి,
కార్మిక కర్షక దళముల నడుపగ
రంగ రంగమున విజయ మందుడీ.

శ్రీమాన్ పండిత చక్రవర్తి శ్యామయ్యంగారు,
నెల్లూరు మున్సిపల్ ధర్మాయుర్వేద వైద్యాలయప్రధానవైద్యులు ఇట్లు వ్రాసిరి:—

వైద్యం పెంచల నారసింహుని
పెంచలు చర్మరంజని (రిజిష్టర్డు)
చర్మరోగములు నిదురు పెంపటి దివ్యౌషధ మని నాయనుభవమువలన కనుగొంటిని. ఒక్క పూతలోనే గుణమియ్యకున్న సొమ్ము వాపసు.
చర్మరంజని డిపో (రిజిష్టర్డు)
ట్రంకురోడ్, నెల్లూరు.

నమ్మకమైన నగల వర్తకులు
గుండాల వెంకటసుబ్బారెడ్డిగారు
చిన్న బజారు. నెల్లూరు.
బంగారు వెండినగలు విక్రయమునకు సిద్ధముగనున్నవి. లేనివి ఆర్డరు ప్రకారం తయారుచేసి యివ్వబడును. విలువగల కమలములతో నగలు తయారుచేసి యివ్వబడును.

జమీందారీ విచారణ సంఘం.

(5 పేజి తరువాయి)

కట్టుటయే గాక రు 40 లు ప్రీమియము కట్ట బడినది. ఏలయు వారంటుసొమ్ము రు 59 లు మాత్రమే ఇచ్చిరి. కాబట్టి యిందుకును తప్పులేదు. తాము కొన్న భూములన్నియు ఎటువంటివో అవిరి తొండంగి గ్రామములో శిస్తులు హెచ్చుగా వుండుటచేత కలెక్టరు తగ్గించవలెనని చెప్పిరి. ఆ గ్రామములో 1868—1910 మధ్యకిస్తులు మారలేదు. రు 9,900 లు వసూలు నీటి విషయములో పంచాయతీలకు సాక్ష్యమిచ్చుట మంచిది కాదని జమీందారు నీటి సరఫరా సరిగా చేయుచుండ వలెను, అది చేయుట అతని బాధ్యతయై యున్నది. శిస్తు వసూలు విషయములో పంచాయతీలకు అట్టి సాక్ష్యమిచ్చుటకు తాము ప్రతిపాదించిరి. జమీందారులకు భూమిదురాక్రమణ చట్టము ప్రకారముగానూ, నీటి సెస్సుచట్టము ప్రకారముగా వద్దు మీరి వర్తించువారికి శ్రీకాకుళ కోర్టులు చేయుట గురించి హెచ్చు అధికారములను ఈయవలెను.

శిస్తుల వసూలుకాలము.

కృష్ణాపురములో శిస్తుల వసూలు కాలము మార్పుటగురించి తెలుపుచు ప్రస్తుతము ఎస్టేటు ఏ మార్పు చేయుటకు వీలులేదనిరి. అక్టోబరు నెలలోనే పేమెంటు వసూలగును. కావున జనవరి నెల వరకు ఆగుట అసాధ్యము. అప్పటికి రైతులు తమ పంటధాన్యము తీసికొని పోవుదురు. జమీందారుకు శిస్తులు చేరు మరికి ఆరోగ్యముండదు. రైతులు ప్రభుత్వమువారి పన్నులు కట్టినపిదప జమీందారీ పన్నులే ఎగబెట్టుచున్నారని పలికిరి. గొడుగు గ్రామములో శిస్తులు బకాయిపడుట వారు చెల్లించలేని శక్తిలేక జమీందారులకు పన్నులు వసూలు చేయుటకుగల అధికారము పరిశీలించుటకు అట్లు చేసిరనిరి.

శిస్తు ముజరాలవిషయములో శాసనరూపకముగా నిబంధన యేర్పరచుట అవసరమనియు దానివలన తగాదాలు తెచ్చిపెట్టి అసలు రైతులకే కష్టములు తెచ్చిపెట్టునని రి. జమీందారులకు గ్రామోద్యోగులపైన అధికారములేదు కావున, వారిసిఫారసు ప్రకారము శిస్తు ముజరాలిచ్చినచో జమీందారు అసలుపన్నులు వసూలుచేయుటయే కష్టమైపోవును.

విచారణసంఘమువారి ప్రశ్నలకు జవాబుగా తెలిపినదానిలో ప్రత్యేకతయేమియులేదనిరి. అందులో కొన్ని గ్రామములు మెరకభూములు కావచ్చును. 8, 10 పుట్ల చెరకుతోటలుకూడ వేయవచ్చును. కాని, తొలిపంట పల్లపుభూములున్న 56 గ్రామములలో ఎన్ని చెరకు సాగుచేయుచున్నారో తాము చెప్పలేమనిరి. యెస్టేటువారు పంటవారీలెక్కలు ఉంచుటలేదనియును, అందుచేత ఎకరా 1 కి సగటున ఎంతలాభము వచ్చుచున్నదో చెప్పలేమనిరి.

తాముచూపిన రేట్లలో నీటి తీరువలు చేయలేదనియును, అవి డెల్టారైతులు ప్రభుత్వమునకు ఈయుట తప్పదని తెలిపిరి. 1931, 32, 33 సంవత్సరములలో ధరలు పడిపోయిన శిస్తుల హెచ్చింపుదావాలు ఎందుకు వేసిరని అడుగగా, ధరలు మారుట మామూలేగాని కోర్టు లా ప్రకారము వారికి పన్నులు హెచ్చించుటకు అధికారమిచ్చుటచే ఇట్లు జరిగె(?) నచ్చెనని తెలిపిరి.

జమీందారీ విచారణ సంఘము వచ్చుచున్నా ని, పుంతలజోలు, వారంతో కలతోను, తాయతీ ... గల చెట్లు గల రెండు మూడు నెల

ల అమ్మి వేసిరాయని అడుగగా, ఈచెట్ల అమ్మకము మామూలు పద్ధతిలో జరిగినదికాని, ఈ విచారణ జరగకుండ చేయవలెనను ఉద్దేశము లేదనిరి.

ఎస్టేటులో ఎంతభూమి సాగుదలలో వున్న దని అడుగగా పర్మనెంటు సెటిలుమెంటు సమయమున 75,000 ఎకరాల భూమి సాగుదలలో వున్నదనిరి. ఎస్టేటులో యిప్పుడు ఆక్టసు 1,29,240 ఎకరాలు భూమి వున్నది. ఇప్పుడు సాంతంలో తేలుకాని సాగుబడి చేయించుటచేత మరి 5000 ఎకరాలు హెచ్చినదనిరి.

పిఠాపురం మహారాజావారు కోర్టులో వేలము వేసినపుడు కొన్న పోలవరం ఎస్టేటును రు 16,00,000 లు పోసి కొనిరనియును, దానిలో 50 గ్రామములున్నవనియును, రు 85,000 లు భూమిపన్నును, మరి యింత సొమ్ము అటవీ ఆదాయమును వచ్చుచున్నదనిరి. రైతుల ఆర్థిక పరిస్థితుల సంగతి తమకు తెలియదనిరి. వారు చాలా మంది పేదలైనను, అది శిస్తులవల్ల వచ్చినదికాదనిరి. ఎస్టేటు పరపాలములో పేమెంటు కట్టలేనందున ఎన్నో గ్రామములు కొల్లాయి నష్టపడినవనిరి. వ్యవసాయాభివృద్ధి లేకను, ధరల హెచ్చుదలవల్లను, మహారాజావారు అధిక వ్యయముతో కల్పించిన ఆదాయపు నీటివసతులవలనను, పన్నులు హెచ్చించిరనిరి.

వెంకటగిరి ఎస్టేటు

ఒంగోలు తాలూకా మదనూరు గ్రామ రైతు సి. సోమశాస్త్రిగారి సాక్ష్యము:—

విచిత్రమగు మైర వారీరేట్లుగలవు. జొన్నకు రు 5-4-0, పసుపుకు రు 84-8-0, తమలపాకులకు రు 69-9-0 లు 1 కి కట్టవలెను. పూర్వము పసుపుకు రు 64-10-0 రేటు వుండెడిది. సోమశరస్సాములో పూర్వము మీదుగావుండిన ప్రదేశమునకు రు 40 శిస్తు వుండగా, యిప్పుడు జమీందారు రు500 లు వసూలుచేయుచున్నారు. దొరువుల క్రింద మొదటితరం రు 4-8-0, రెండవతరం రు 8-10-6, మూడవతరం రు 3-4-0, నాల్గవతరం రు 1-14-6, అయిదవతరం రు 1-7-3, రేట్లు 1824 నుండి 1880 వరకుండినవి. ఇప్పుడవి చాల అధికముచేయబడినవి.

పసుపు పైరు వేసినను వేయకపోయినను మూడు సంll లకొకసారి పసుపురేటు చెల్లించవలెనని పట్టాలలో వ్రాయబడి యున్నది. ... షరత్తుకలదు.

రైతు ఉదాసీనత కానటువంటి యితర కారణములవలన భూములు సాగుకాక నిలచిపోయిన యెడల మెట్ట రేటు కట్టవలసివచ్చునని 1804 పూర్వపు పట్టాలలో వుండెను. ఈ అవకాశము రైతుకిప్పుడు తొలగింపబడియున్నది.

ఎస్టేటువారు వసూలుచేయు రెండవ కారురేటు అక్రమమైనదని కోర్టుతీర్పులుకలవు. చెట్లవిషయములో కూడ కోర్టుతీర్పులు రైతులపక్షమునే కలవు. కాని ఎస్టేటువారు పన్నులు వసూలుచేయుచున్నారు.

పెరుకెట్లకంప వేయబడియుండు ప్రదేశములకు "కరుత్తుపన్ను" అని రు 0-1-7 చొప్పున వసూలు చేయబడుచున్నది.

ఒకటీసం 85 మందికి యివ్వబడియుండగా, ఎస్టేటులాండ్ యాక్టు ప్యాసుచేయబడిన తరువాత, దీనిని జాయింటుపట్టాక్రింద యివ్వబడెను. ఇందు వలన ఎవరుగాని తమభాగపన్ను చెల్లించుటకు తప్పిపోయినా, యితరులభాగం కూడా వేలము వేయుటకు అవకాశము కలదు.

బక్కింగుహామ్ కాలువ దగ్గరభూములకు నీటి సప్లయి పోయినా, యింకను అవి మాగాణి భూముల క్రిందనే పరిగణింపబడి, చాలా కాలముగా మాగాణిరేట్లు వసూలు చేయబడుచున్నవి. ఈవిషయం కోర్టుదాకా ఎక్కి రాజీగా పరిష్కారమయినది.

రాజీపరిష్కారంలో : రాజీవలన కల్గుబాకర్యం అందరి రైతులకు కలుగజేయవలెనని యుండినను, కోర్టులకెక్కని వారివద్ద అధికరేట్లు వసూలుచేయబడెను.

మదనూరు అను గ్రామం శ్రీ కృష్ణదేవరాయ పైప్రాయిగారకు సాల్వ తిమ్మరాజుగారిచే దేవస్థానమున కివ్వబడెను. జమీందారు ఈ దేవస్థాన ట్రస్టీగా ఏకొద్దిమొత్తమునో గ్రామమునకు ఖర్చుపెట్టిమిగతదంతా ఆయనే అనుభవించుచున్నారు.

పాలూరు గ్రామ రైతు లక్ష్మీనారాయణ అయ్యరుగారి సాక్ష్యము:—

1265 సంll పూర్వము ధాన్యపంపకము వుండెను. 1265 లో రొఖపద్ధతి ప్రవేశపెట్టబడెను. మొదటిరకం భూములకు 3 వరహాలు, రెండవరకమునకు 2½ వరహాలు, 3 వ రకమునకు 2 వరహాలు, 4 వ రకమునకు 1½ వరహాలు నిర్ణయించబడెను. 1273-1276 మధ్య ఎస్టేటు ఉత్తరభాగము రహీం తుల్లాఖాన్ గారికి ఇజారాకు యివ్వబడియుండగా అతను తరములను హెచ్చించి, డిమాండును పెంచెను. రెండవ కారు ఎస్టేటువారి నీటిసప్లయిలేక పండించినను ఫసలీ జాస్తి వసూలు చేయబడుచున్నది. కమ్యూనల్ భూములు పట్టాలకివ్వబడినది. కొన్నిభూములు హెచ్చురేట్లకు పట్టాల కివ్వబడుచున్నవి. ఈ కారణాలవల్ల డిమాండు అధికమైనది. శిస్తుభారము అధికమైనందున రైతులు బాధార్తులైపోయిరి. 1273 లో వుండిన రైతులలో ఏపదిమందో నేడు ఆభూములను యింకను అనుభవించుచున్నారు.

1935 వరకు యివ్వబడిన పట్టాలలో 5 వ క్లాసు పంటలు లేనపుడు రెమిషన్ యివ్వవలెనని కలదు. కాని ఇప్పుడు పట్టాలలో తీసి వేయబడినది. గ్రామోద్యోగులు పంటలులేవని రిపోర్టుచేసినను అదిపోర్టులను కాదనిపించరలి (?) పే అంకత్యములేదనిచెప్పి రెమిషనివ్వరు. గ్రామపంచాయతీలకు వసూలు అప్పగించవలెను. గవర్నమెంటువారిలాగే కిస్తీబందీ మార్చవలెను.

మల్లాం గ్రామరైతు బలరామిరెడ్డిగారి సాక్ష్యమిచ్చిరి:—

1283—1285 సంll లో యీగ్రామం రు 5000 లకు కవులుకు యివ్వబడెను. ఈ మొత్తం తరువాత రు 12 వేలవరకు పెరిగినది. మాగాణి యకరా 1880 లు, మెట్ట యకరా 58 లు. 1844 లో సర్వేజరిగిన పిమ్మట యీమొత్తం 15 వేలు అయినది. ధాన్యపు పద్ధతివలన రైతులకు చాలనష్టము. పంటలను అంచనా వేయుటకు జమీందారునౌకర్లు సకాలంలో రారు. ఇందుకై వారికి మామూళ్లు యివ్వాలి.

అందగుండాల గ్రామ రైతు వేగాటి మునస్వామి రెడ్డిగారి సాక్ష్యము:—

పూర్వము నీరిపైరువేయుచుండిన చిన్న ప్రదేశములు కొన్నిగలవు. ఇప్పుడు నీటిపైరుగాని మరే పైరుగాని వేయకపోయినను నాలుగైదుసెంట్ల భూమికి రు 10 లు వసూలు చేయబడుచున్నవి. ఈగ్రామంలో కొన్నిభూములకు అధికరేట్లు, కొన్నిటికి తక్కువరేట్లు వున్నవి. కాడిమం గ్రామ రేట్లప్రకారం యీ గ్రామరేట్లను తగ్గించవలెనని జమీందారుకు రైతులు పెట్టుకొనినఅర్జీలు నిరుపయోగమైనవి. చెర్వు వర్షాధారమైనది, అనేక సంవత్సరాలుగా రిపేరుచేయబడలేదు. ... ఎస్టేటువారు పూర్వము రు 200 లు కన్ట్రిబ్యూషను నిచ్చుచుండిరి. ఎన్నో సంవత్సరాలుగా యిది నిరాకరింపబడినది. చరాస్తి, పశువుల జప్తీ చేయబడినపుడు డబ్బు చెల్లించెదమన్నా గ్రామంలోవుంచక, హెడ్ క్వార్టరుకు తీసుకొని పోయెదరు.

పర్లాకిమిడి ఎస్టేటు

(పి. యల్. నరసింహం)

పర్లాకిమిడి ఎస్టేటు తహశీలు దారగు పి.ఎల్. నరసింహంగారి సాక్ష్యము:—

పూర్వపు ఆచారప్రకారము జమీందారుకు మొదటిరకం నీటివసతిగల భూములలో 30 పుట్లకు 18 పుట్లును, రెండవరకంలో 15 పుట్లును, 15 పుట్లు మినుములు, నువ్వులును, 12 పుట్లు పెసలు, ఆముదాలును 7½ పుట్లు చెరకును చెల్లించవలసి యుండెను. శిస్తువసూలు యిజారా పద్ధతిన జరుగుచుండెను. ఎస్టేటు కోర్టుఆఫ్ వార్డ్సులో 1805 నుండి 1823 వరకు 1881-1891 మధ్య మరల 1905 నుండి 1918 వరకు వుండెను.

భూములు సారమునుబట్టి 5 తరములుగ విభజింపబడి పుట్టికి రు 20 లెఖను రేట్లు నిర్ణయించబడెను. ఈరేట్లు 1868 వరకు అములున వుండెను. తరువాత సెటిల్మెంటు జరిగెను. ఈరేట్లను హైకోర్టువారు ధ్రువపరచిరి. 1925 లో మరల సెటిల్మెంటు చేయవలెననీ, రికార్డు ఆఫ్ రైట్సు తయారు చేయాలని మహారాజాగారు కోరారు. 1867 లో నిర్ణయింపబడిన రేట్లమీద 100 కి 76 వంతులు హెచ్చించవచ్చని హైకోర్టువారు నిర్ణయించారు. ఈకొత్త రేట్లవలన శిస్తుభారము రైత్వారీ రేట్లతో సరిసమానమయ్యెను. శిస్తు వసూలులో జమీందారు రైతులమధ్య యేలాటి సంఘర్షణ కల్గలేదు. రైతులకు ఆదాయమెక్కువగల దనియు మెట్టభూములు రు 700 నుండి రు 1100 వరకును, మాగాణిభూములు రు 1000 నుండి రు 1500 వరకును విలువ వున్నవనియు, ...

తరువాయి 3 వ పేజీ 3, 4 కాలంలో చూడుము.

మంచి హోటల
లెక్క డబాబా

నెల్లూరు ట్రంకురోడ్డులో నల్లపరెడ్డి సుబ్బారెడ్డి భవనంలో—
"కోమలవిలాస్" అనేహోటల్ అన్నివిధాలా
సౌకర్యంగా- శుచిగా- ఆరోగ్యంగా ఉంటుందని
ప్రజలంటారు.

—కలిసోచేయదమీగారు?

భోజనం
ఫలాహారాలు

ఆదరం- వినయం- విధేయతలుగూడా అక్కడనే
ఉన్నవని ప్రజాభిమతం—

త్వరలో విడుదల కానున్నది.

ఆంధ్రదేశమంతా బాలగోపాలము నానందాబ్ధి నోలలాడింపనున్న

కుబేరా ఫిలిమ్సువారి పౌరాణిక చిత్రం.

భక్త మార్కండేయ

○

డైరక్టరు
చిత్రపు నారాయణమూర్తి

మ్యూజిక్ డైరక్టరు:
ఏ. గోపాల్ రావు
కె. సుబ్బయ్య

ఆర్టు డైరక్టరు:
టి. వి. యస్. శర్మ

కవి:
విశ్వనాథ కవిరాజ

ఉత్తమ తారాగణం.

గగ్గయ్య—
రాయప్రోలు—
ఘంటశాల—
జి. యస్. స్వామి—
రామకృష్ణశాస్త్రి—
జి. శేషాచలం—
కం. నరసింహారావు-

○

శాంతకుమారి-
శ్రీరంజని-
ఇందిరకుమారి-
శకుంతల-
రత్నం-

Apply For Booking:
Kubera Films Ltd
80 Punamalli High Road.
Madras.

వార్తలు

1938 మేలోనే యుద్ధము జరుగును.

హంగేరిదేశమున జోరిస్సా-సిట్టింగరు అను నొక జోతిష్కురాలు విశేషప్రఖ్యాతిని చెందియున్నది. ఈమె చెప్పినవిషయములు అనేకములు తప్పక జరిగి యున్నవి. అయిదవజార్జి చక్రవర్తిగారి మరణమును, ఎనిమిదవ ఎడ్వర్డుచక్రవర్తిగారి రాజ్యత్యాగమును గూర్చి యీమె చెప్పిన జోస్యము ఫలించెను.

1938 లో జరుగనున్న ఫలముల గురించి ఈమె చెప్పిన దేమనగా: ఈమే నెలలో విశ్వవ్యాపకమైన మహా సంగ్రామము ప్రారంభమై 1942 వరకును జరుగుననియు, తాను ప్రేమించిన పురుషుని పొందుటకై రాజ్యము విడిచిన గొప్ప కుటుంబమునకు చెందిన ఒక స్త్రీ కనబడని త్యజించుననియు తెల్పెను.

* * *

వెంకటగిరి ఎస్టేటులో పత్తుర పైరుకుగూడా శిస్తు.

నెల్లూరు తాలూకాలో వాసంబానింతలో వెంకటగిరి ఎస్టేటునకు చేరిన మల్లూరు గ్రామమునందు పెల్లిరిని. అచ్చట కత్తువారి రౌరవ గుంపలి వన్నె పైరుపెట్టుకొన్నను శిస్తు వసూలు చేయుచున్నారు.

బి. శేషయ్య నాయుడు,
గోపూరుతాలూకా రైతు సంఘాధ్యక్షుడు.

* * *

బీహారులో న్యాయ, కార్యనిర్వాహక శాఖల విభజన.

న్యాయశాఖను, కార్యనిర్వాహక శాఖను నుండి విడదీయుటను గూర్చి ఆలోచించుటకు బీహారుప్రభుత్వంవారొక విచారణ సంఘమును అడ్వొకేటుజనరలు అధ్యక్షతక్రింద నియమించిరి.

* * *

జమీందారీ విచారణ సంఘం.

జమీందారీ విచారణ సంఘంవారు సాక్ష్యము తీసుకొనుట యీనెల 30 తేదీతో పూర్తియగును.

* * *

గుంటూరులో కలరా.

కలరా యీసంవత్సరం మరల ప్రారంభమైనది. పురపాలక సంఘంవారు బావులలో మందులు కలుపుచు, ఇంజక్షను లిచ్చుచున్నారు.

* * *

కరువు ప్రదేశాల్లో చేనేత పరిశ్రమ.

కరువుపీడితమగు దత్తమండలపు జిల్లాలలో చేనేత పరిశ్రమను నెలకొల్పు విషయమయి మద్రాసు ప్రభుత్వంవారు ఆలోచించుచున్నారు. ఇందు విషయమయి అఖిలభారత చేనేత పరిశ్రమ సంఘంవారి సలహా తీసుకొనబడును.

* * *

మే నెల 1 తేది నుండి మదనపల్లిలో జరుగు ఆంధ్ర రైతాంగ విద్యాలయమునకు బొంబాయి యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్ రామమూర్తిగారును, వారి సతీమణియును ఆహ్వానింపబడిరి.

* * *

బ్రాహ్మణక్రాస్ అగ్రహార కాంగ్రెసు ఎన్నికలలో కేసరి విశ్వనాథంగారు అధ్యక్షులుగను, నూరి రాఘవరెడ్డి, కేసరి లక్ష్మీకాంతయ్య గార్లు కార్యదర్శులుగను ఎన్నుకొనబడిరి.

నెల్లూరు క్రొత్తహాలులో

అందమైన ఐదో వారం

రోహిణి వారి

గృహలక్ష్మి

ఇందు పాల్గొన్న తారాగణం:

రామానుజాచారి—
గౌరీపతి —
సుబ్బారావు—
నాగయ్య—

కన్నాంబ—
కాంచనమాల—
ప్రభృతులు—
పాల్గొన్నారు.

నాడు — నేడు

ఆ ప్రథమదశలో ఆనంద సామ్రాజ్యలక్ష్మియగు రాధతో అనుభవించిన అలమృతరసోత్పన్న సంసారమధురమయ జీవితమే చివరకు కృష్ణరావుయొక్క దుర్వ్యసనపరాయణతచే విషతుల్యంగా మారింది.

ఆంధ్రుడా! నీ నిత్యజీవితాన్ని ఆనందమయం చేసుకోవాలంటే నీ యర్థాంగితో ఈ గృహలక్ష్మి చిత్రాన్ని దర్శించు. ఇందు ఐహికాముష్మిక సాధనహేతువగు నీతి - దేశాభిమానంగూడా ఇందు వెల్లివిరిశాయి.

For Details:—
Rohini Pictures,
43, Acharappan Street, MADRAS.

Printer Publisher, and Editor—N. V. Rama Naidu Zamin Ryot Pess, 92 Danduvari St. Nellore.